

VASÁRNAP

SZABADSÁG

MAGAZINE SECTION

XXXI. ÉVFOLYAM. — NO. 22. SZÁM.

CLEVELAND, O. 1923. JUNIUS 1.

TARTALOM

Az éjjeli párhaj — Paizs
Ödön.
Haboru a fazekasok között
— Nyári Andor.
Majd elsején — Zsoldos
László.
Az öngyilkosjelölt — Sze-
kula Jenő.
A pillanat — Somlyó Zoltán.
Könnyű a whiskyalóznak,
de nehéz a becsületes
csempésznek.
Nem lesz többé teljesen sza-
bad a bevándorlás.
Hogyan védik meg Budapes-
ten az anyákat és a ce-
csmöket.
A nagyvilág tíz pénzirálya.

A PRÓBA

A "VASÁRNAP" SZÁMÁRA
IRTA: SOMLAY KÁROLY

FURCSA anyagból gyurhatták Istvány erdész urat, a zalai pagony mesterét. Az az élethétsége, hogy az asszonyi esőknél többet ér még a fagyos szalonna is, aztán hogy a legutálatosabb folyadék a kutveder leve.

Egyetlen olvasmánya a krónikában sokat emlegetett esittvári *Néma Könyv*, amiben nicsenek betűk, de tele van köpekkel a nők csintalanságairól.

Harmine év óta remetéskedik itt a magányos erdészlakban, de az öreg Mónika gazdasszony bizonyossága szerint a harminc esztendő alatt nő soha nem lépte át a komor épület küszöbét. Azt regélik felőle, hogy selmeci akadémikus korában egy szöke tündér ábrándította ki örökre a szerelemből.

Az idej távassz egyik alkonyán bajszatlan fiatal ember köszöntött az erdészlakba. Kis batyu és egy duplacövű fegyver lógott a vállán.

— Ballay Sándor a nevem. A gróf ur rendele-téből jöttem ide erdész-jöltnek. Kérem az erdész ur jóindulatát, mutatko-zott be és átadta iromá-nyait Istványdnak.

A mogorva erdei reme-tét meg is lepte, talán bosszantotta is, hogy mel-léje valakit az ő előzetes meghallgatása nélkül ren-del ide a gróf gyakornok-nak. Szuró pillantásokkal mérte végig Ballayt, aztán mintha nem tetszenék neki valami felbiggyesztette ajakát és fölényesen hi-degen mondta:

— Ha a gróf ur ideküldte magát, okosan tette, hogy idejött. De vigyázzon magára, ha szereti a bendőjét, mert itt csak szalonnát fog kapni. Reggeli, ebéd, vaesora egy-egy darab szalonna. Megértett en-gem ámice?

— Érték a szöbul. A szalonnáktól pedig nem fé-lek, mert az én hétszervóvány pocakom olyan, mint az ötakós hordó, amelyikbe hétakó bort is be lehet szoritani. Mégsezem én még az acélpátkót is, ha mu-szály. — felelte a fiu.

Ettől az időtől kezdve hajnaltól késő estig nem volt egyéb tennivalója, mint számolni, kimutatásokat szerkeszteni és jelentéseket másolgatni.

Az erdész egész nap egyetlen szót sem váltott vele. A fogatlan Mónika némamasszony pedig hordta az asztalra a tenyérnyi füstölt szalonnákat és egy óriás cseceskorsóban a vizeket.

A gyakornok urnak már a hátán nőtt ki a szá-lonna. Szeme káprázott a sok számjegytől. Még ál-maiban is logaritmusokkal és koszinuszokkal bibe-lődött.

Már azon törte a fe-jét, hogy bucsut vesz a az elátkozott kapufélfá-tól és az avas szalonná-tól, mikor egyik reggel csak ráfordul ám szarvasbögéshez hasonló hangjával a princei.

— Az erdészi cser-derekekben két orvva-dász jár, a Szarvas Hánzli meg a Greáni gazemberek. Gyilkossá-gért már mindkettő ült a váci konvikban. Ma-ga ma délután kimegy az erdőre és lefűleli őket, — mondta kemé-nyen az erdész.

— Lefűlelem őket. Az én szemem mindent lát, az én fülem meg-hallja az erdő legtitko-sabb szavát is, — vál-lalkozott kipirultan a fiu.

— De vigyázzon ma-gára. Különösen ha a százholdas kukoricás mellett megy el. Ezekre a földekre maga a Sántán hordat éjszakánként har-matot a boszorká-nyokkal. Ha aztán a lép hoz ér, nehozz löjje

ám! Mert a rejtelmes nádszigeten az első lö-vésre tüstént kijön a gonosz szellem.

— Szót fogadok ugyan az erdész urnak, nem fogok löni, pedig szeretnék megismerkedni a gonosz szellemmel, — felelte mosolygva a fiatalember és leakasztotta fegyverét a fogasról.

— Ne ezt a mákszórót vigye magával, mert ez-zel csak szunyogokra lehet vadászni. Ott van az én tizenkettesem, két nullás lövedék van a esővekben, — adta ki az ütöslo utasítást Istvány, aztán bement az odujába a Néma-Könyvet lapozgatni.

Ballay hát vállára dobta a fegyvert és elindult a kalandos utra. Bizony dobogott a szive, ha arra gondolt, hogy talán ez az utja lesz az ütöslo utja, hogy esetleg ledurrantják a minden gonosszagra el-szánt orrvadászok.

Amint ballag a vetések mellett, hirtelen hatal-mas ütést érez a hátán. Visszatekint s ott látja maga mellett a lihegő vérebet, a Táncest.

— Elszöktél utánom, öreg? Na, legalább majd bátorítjuk egymást, ha szorul a kapea, — mondta

mosolygva Ballay és megsimogatta a ajmbora redő-homlokát.

Egy sással benőtt éren kellett átgázolniok, hogy beerjenek a sötétlő bükkösbe.

Alig haladt száz lépést Ballay az erdőben, mi-
kor hirtelen lüvés dördül el, melyet sokszorozva ad-tak vissza a hegyoldalak.

— Az orrvadászok, — esendül meg a fiatal-em-ber lelkében a szorongató sejtelem és fegyverét kö-nyökbe fogva, óvatos léptekkel indul a háng felé.

Még a kopár talajon száradó avar sem zizzen-t meg a lábai alatt.

Az egyik vakuton a véreb felüti az orrát, fülel, aztán nagy berregéssel rohan a völgybe.

— Táncest nyomon van. Utána! — biztatja ma-gát a fiu s egyik fától a másikhoz lopakodva, követi a vérebet.

Az egyik fordulónál két parasztot pillant meg Mindkettő lövésre kész puskát tart a kezében.

— Le a fegyvert! Adjátok meg magatokat, — kiáltotta Ballay.

A két orrvadász fe-lelet helyett archos kapta a fegyvert. Ezt már a gyakornok sem vette tréfára, hanem szintén lövésre emeli a tizenkettest. Meg-nyomja a jobbkakast: esőtörtök... A balka-kas szintén... Csak két tompa kattánás hallat szott a válságos pillana-tokban.

Mit csináljon most! Kihúza hüvelyéből az oldalán esüngő vadász-kést, a dákost és rohan az orrvadászokra.

— Állj! — dörgött most az erdő s egy ber-kenyebokor mellől mo-solygva emelkedik fel Istvány alakja.

Odaballag a fiuhoz. A keblére öleli.

— Emberem vagy, ámicekő. Derék erdész válik belőled, mert helyén van a szived. Ez-tán pecsenyét kapsz a szalonna helyett, — mormolta derülten és odaintette a támadóka is, akik nem orrvadá-szok voltak, hanem a pagony egy-egy óra.

HOGYAN LETT URRÁ A FASCIZMUS OLASZORSZÁGBAN?

A FASCISTA MOZGALOM MEGDÖBENTŐ ARANYU TERJESZKÉDESE MUSSOLININEK, EGY KOVÁCS FIANAK VEZETÉSE ALATT. — MIT AKAR A FASCIZMUS ÉS MILYEN ESZKÖZÖKKEL AKARJA ELÉRNI CÉLJÁT?

EGÉSZ Európa egy szótól visszhangos s e szó visszhangja átrepült az oceanon is — fascizmus. A szó megfakult reptében s elszürkült benne a tartalom is, amelynek az alapszíne zöld. De mégis ideért s akadtak elegendő, akik felkapták, akik játszóttak vele, akik ujult erővel bekiáltották az emberek füleibe. Ma már mindenki ismeri, de csak kevesen tudják, hogy mit jelent voltaképpen, ha ugyan egyáltalán lehet fogalmat is tenni a szó mögé, ha ugyan egyáltalán jelent valamit.

Talán azt jelenti bizonyos értelemben, hogy egy nép kikiáltja függetlenségét s azután azt veszi észre, hogy a kikiáltás közben már nagy részt el is veszette. Minden esetre kikiáltást jelent, sok kiáltást, ninél többet.

Hivatalos és félhivatalos értelmezői különböző fogalmakat esztergáltak a kifejezés mögé, nehéz volna egyenként felsorolni őket, nem is nagyon volna érdemes s ezért csak a főbb, állítólagos elvekkel akarunk foglalkozni.

Az egyik ilyen értelmezés szerint a fascizmus a nép fellázadása a kormánnyal szemben, amely megszűnt kormányozni, a középosztály fellázadása a ztrájkoló munkásmilliók és a munkáskizárások ketős malomköve ellen, lázadás a hivatalnokok tunya és költséges tömegei ellen, lázadás a kommunista veszelelemmel szemben.

Ez az érem egyik oldala. Mert a másikon a fascizmust kommunizmussal rádozták meg, a szabadságjogok elnyomásával, a töké ildözésével, munkásellenességgel és diktatura felállításával.

Az igazság maga pedig valahol a középuton van az értelmezések és a vádak között, ha ugyan, ismétléük, a fascizmus esetében meg lehet állapítani egyáltalán az igazságot.

A tények minden esetre a következők. A háboru előtt és alatt a szocializmus nem igen tudott mélyre nyúló gyökeret verni az olasz nép lelkében. A háboru kitörésekor szakadás következett be a szocialista párt két szárnyában. A szakadás olyan természetű volt, mint a többi háborus országokban. A radikális elemek harcot hirdettek a háborus kormányok ellen, de harcuk kimerült a szó merő tiltakozásában. A mérsékelt elemek viszont feltétel nélkül a kormány mellé állottak, tagjaikat harcra küldték s velük együtt egyes vezéreiket is. Ezek között volt Mussolini, a fascizmus igazi megszervezője, lelke és első kormányzó miniszterelnöke az egész világon.

A háboru után az olasz szocializmus emelkedő rányzstot követett. A munkások megundorodva a rohadó-közéleti viszonyoktól tömegesen vonultak a szocializmus zászlói alá. Az emelkedés azonban csak rövid életű volt. A szocialisták három alapvető hibát követtek el s ezzel derékba törték mozgalmuk felfelé emelkedő vonalát. Az egyik még a háboru alatti időkhöz nyúlik vissza s abban áll, hogy az olasz szocialisták meg akarták akadályozni hazájuk belépését a világháboruba. A második hiba már a háboru utáni időkhöz tartozik s abban áll, hogy a szocialista vezérek elhívták a munkásokat, hogy vegyék kezükbe a várak irányítását. Alig vették át azonban a munkások a gyárak vezetését, máris észrevették, hogy szaktevésem hián sorsukat még csak rosszabbra fordították. A harmadik hiba az, ahol nem állott meg teljesen, ott névesszen esőkként. A harmadik alapvető hiba az volt, hogy a bolszevista tanokat akarták alkalmazni Olaszországban. A szocialista mozgalom azonban éppen ezen a ponton tört meg, mert az olasz nép természeténél fogva nem tudta felszívni a vörös tanokat.

Igy ásta meg az olasz szocializmus saját sírját. A munkások elvesztették bizalmukat vezéreikben, akik egyre inkább fenyegető katasztrófa felé sodorták

az államhajtót. A volt katonák tudni sem akartak bolszevizmusról. A nép maga még ekkor nem igen nyilatkozott meg érzelmei felől.

Az uralkon levő kormányok semmit sem tettek a munka és tőke szakadékának enyhítésére s ügyetlen műveletekkel még csak mélyebbre hasították az ország sebeit. Miniszterelnök miniszterelnök után következett és bukott le a hatalomról. Egyikük jobban és bővebben beszélt, mint a másik, de a tettek sohasem követték a szavakat. A kommunista szocialisták pedig közben kétségbeesett dolgokat műveltek: városokat foglaltak el, letették a nemzeti színű lobogókat s a vörös zászlót tűzték ki helyükbe. S nem volt tekintély, nem volt hatalom, amely meg tudta volna fékezni őket. Anarchisták jöttek és nyíltan s bizonyos sikerrel predikálták tanácsukat.

Kommunista szónokok érkeztek Moszkvából s tanították a szoviet rendszer tanait és szavaik bizonyos mértékben talajra is találtak.

A nép — a józan, egészségesen gondolkodó, szorgalmas olasz nép — ekkor már zúgolódni kezdett a kormány ellen s mindinkább növekvő erővel emelte fel tiltakozó szavát. Azután jöttek a volt katonák, tulnyomó részt fiatal emberek, jöttek, gyülekeztek egyre nagyobb számban s felhívták az ország népét, hogy csatlakozzon hozzájuk. A római törvénytörő, lictorok jelvénye, a vesszőkötég jelvénye, a "fascis" alatt egyesültek s így kiáltottak: "Senki sem tud rendet teremteni ebben a zűrzavarban, mi rendet fogunk teremteni."

Megmozdulásuk a legfenyegetőbb veszedelemmel, a vörös veszedelemmel szemben nyilatkozott meg először viharos és véres ellentámadásokkal. Tüz-

rel akarták oltani a tüzet. Lerombolták a kommunista főhadiszállásait, letették a vörös zászlókat, a szemtelen orosz kommunista agitátorokat visszauzították Moszkvába s könyörtelenül használták fegyvereiket, mindenütt, ahol a szocialisták ellenállást tanúsítottak. Erőszakkal elfojtották a kommunista és a szocialista sajtó hangját. Terrort teremtettek azokban a városokban, amelyek a kommunizmus megegyái voltak.

Ekkor már egész Olaszország a sikeresnek igékező mozgalomhoz szegődött. Férfiak és nők, munkások és földművesek, gazdagok és szegények, nemesek és a középosztály tagjai, észak és dél esküdtek fel a fascizmusra. Számuk csakhamar százezrekre emelkedett. S a szocialista pártok darabokra hullottak, összezsugorodtak s tagjaik tömegesen mentek át az ellenség táborába.

A mozgalom természetesen ilyen méretek között csak jelentékeny szervezőerőkre támaszkodhatott. A szervező erőt Mussolini szorgalmazta, a volt szocialista, a nép gyermeke, egy falusi kovács fia. Fiatalabb éveiben lelkes szocialista. Svájcban száműzetés éveit tölti el. Majd később hazatért, a háboru előtt már a mérsékelt szocialisták között találjuk s háboru alatt az első harcvonalban. A háboru után lapot alapított s kitünő szerkesztéssel a lap olvasó táborát semmiből néhány százezerre emelte fel. Ezután indította meg a fascista jel-szavak lavináját s csakhamar lapja lett a fascista párt hivatalos szóesőve. Ő mondta ki először a fascizmus esatakiáltását. Kétségteljesen az egész mozgalomban ő volt a legjelentékenyebb elme, s az alvezérek rövid idő alatt teljességgel behódoltak neki és köréje csoportosultak. Ő sugalta az egész mozgalmat, amely a volt katonák szervezetéből lett néhány év alatt mindent uraló politikai párttá. Harminckilenc éves korában ennek az egész Olaszországot hatalmába ejtő pártnak vezére lett.

Az elmúlt év eseményei tulságosan közel állanak hozzánk, semhogy bővebben kellene foglalkoznunk velük. Ekkor vonultak fel a fascisták tizezrei Róma ellen, ekkor fogadta őket leirhatatlan lelkesedéssel Róma népe, ekkor mondott le a kormány s ekkor alakította meg Mussolini a maga kormányát, a mely máig is uralkodik.

A fascizmus azonban nem állapodott meg olaszországi sikereinél s átesapva az Alpesekegy gyökeret vert csaknem mindenütt Közép-Európában. Egymásután alakultak meg a német, magyar, svájci fascista alakulatok.

AZ ELMU töltött városban, a nőtt ki a fős ves és költő ablakából el pesti pékszig verkliszóval hozzám a sző bepillantást fürdőbe is. huzódott el a ton. Nagy gonny, a reke vállalkozó sz szabad hullár vagy, enyhül veszélyes volt van forgókk veszedelembe aki neki mer Naponta tör Hozzám is sz fuldokolva h orvosnövendé én részesített többnyire néből, s egy p nyeletetéséb terséges léleg vel tudtam es be hozni. Valóban kitz szert a vitz Kár, hogy mint nem sok hasznat adóik ilyen

Egy esütört pácienszt hoztakból jól láttam, resztül vág a rő közben törtetnek dozat husos, kö nadragot és esik haza esuromvize ni látszott a nap ra vonatott bárt tőnek izmos kar felé lóbálták a ugy okátda ma találatott beleu lett nem volt v nyomott egy má ugyancsak megiz a szobamba, s a s divánra, hogy es

— Ez tessé Nehéz munk Mint az örült körbe, mig hata tam hozni. De a a fujtató. Vör a amelynek kiss (lehet hogy cas riadtan rám mer

— Ön megz rögte. (Szavában m mint az elismere Gyorsan leny vel megkínáltam godott. A kezét — Macák Jé — mutatkozik be Elérkezették szemrehányással

— Lássá Ma fürdőzés. Milyen Csodálkozva

AZ ÖNGYILKOSJELÖLT

A "Vasárnap" számára írta: Szekula Jenő

AZ ELMULT nyarat a római fürdőben töltöttem, abban a kedves kis kertvárosban, amely a háború előtti években nőtt ki a földből, az ókori Aquinum kedves és költői szomszédságában. A szobám ablakából elragadó kilátás nyílt az újpesti pékszigetre, ahonnan vasárnapokon a verkliszóval a jegenyék zugását is elsodorja hozzám a szél, láttam a vasuti hidat is, sőt bepillantást nyerhettem a dunai strand fürdőbe is, amely alig néhány lépésnyire húzódott el a kertetől, végig a homokos parton. Nagy hőség volt, a berek, az őspagony, a rekettyés lankás szegélye megtelt vállalkozó szellemű néppel, — akik a Duna szabad hullámai között keresték megváltást vagy enyhületet. Pedig ezen a vidéken veszélyes volt a fürdés. A Duna itt tele van forgókkal, örvényekkel, — s könnyen veszedelembe sodródhatott a merész úszó, aki neki mert menni a szabadabb vizeknek. Naponta történt valami szerencsétlenség. Hozzám is sürűn hoztak áldozatokat, akiket fuldokolva huztak ki a habokból. Kezdő orvosnövendék voltam, s a pörüljártakat én részesítettem első segélyben, — amely többnyire néhány jóindulatu hátbavágásból, s egy pohár konyaknak erőszakos lenyelettetéséből állott. De sokszor a mesterséges lélegzés legdurvább eszközeivel tudtam csak a tüdőt működésbe hozni. — Sok páciensem volt. Valóban kitünő gyakorlatra tettem szert a vízbefullók megmentésében. Kár, hogy mint gyakorló orvos, ennek nem sok hasznát veszem. Mert ritkán adódik ilyen eset elő.

Egy esütörtöki napon újabb vízi pácienszt hoztak hozzám. Az ablakomból jól láttam, amint a társaság keresztül vág a réten, s hangos kiáltás közben törtetnek a villám felé. Az áldozat husos, kövér férfi volt, uszónadrágot és esikos trikót viselt, vörös haja esurmvíziesen is, égni és lángolni látszott a napfényen. Mint a partra vontatott bálna, vergődött megmentőinek izmos karjai között. Fejjel lefelé lóbálták a boldogtalant, s csak úgy okádták magából a vizet. Valóban mélyen találhatott belenézni a vízmeder fenekére. Amellett nem volt valami könnyű legény, — talán nyomott egy mázsát, — s az önkéntes mentők ugyanezest megizzadtak, míg becepekedtek vele a szobámba, s a szerencsétlent ledobhatták a bórdivánra, hogy csak úgy nyekkent.

— Ezt tessék megkezelni doktor ur!
Nehéz munka volt. Magam is beleizzadtam. Mint az örült forgattam fölemelt két karját körbe, míg hatalmas mellkasát működésbe tudtam hozni. De oly hatalmasat is sóhajtott, mint a fújtató. Vörösszegélyű és kékfényű szemét, amelynek kissé bambá és ostoba nézése volt, (lehet hogy csak a kiállított ijedelem tette), — riadtan rám meresztette.

— Ön megmentette az életemet! — nyöszörgötte.
(Szavában mintha több volna a szemrehányás, mint az elismerés.)

Gyorsan lenyelte a két pohár konyakot, amivel megkínáltam. Most már valamiképp megnyugodott. A kezét nyujtotta.

— Macák Jónás sóhivatali mázsatiszt vagyok, — mutatkozott be.

Előkezetnek láttam az időt, hogy némi szelid szemrehányással illessem.

— Lásza Macák ur, mire vezethet a könnyelmű fürdőzés. Milyen könnyen belefulhatott volna! Csodálkozva rám tekint.

— De én... én nem is akartam fürödni.
— Hanem.
— Öngyilkos akartam lenni. Szándékosan kívántam beleveszni a vízbe.

Föláll. Az asztalon egy gazdátlan cigarettát talál. Rágyujt.

— Kár, hogy nem sikerült.
Csodálkozva pillantottam a lábcsárain feszülő uszónadrágra.

— Mért van fürdősosztűmben, ha öngyilkos akart lenni?

— Mert éltem a gyanupörrel, hogy elevenen ki találnak halászni. Legalább a ruhámat kívántam megmenteni. Itt van! Mégis jó az elővigyázat! Az orgonabokor tövében vetkeztem le. A ruhámnak most is ott kell lennie.

Indulni készül, hogy ismét felöltözzék a parton. De visszanyomom a pamlagra.

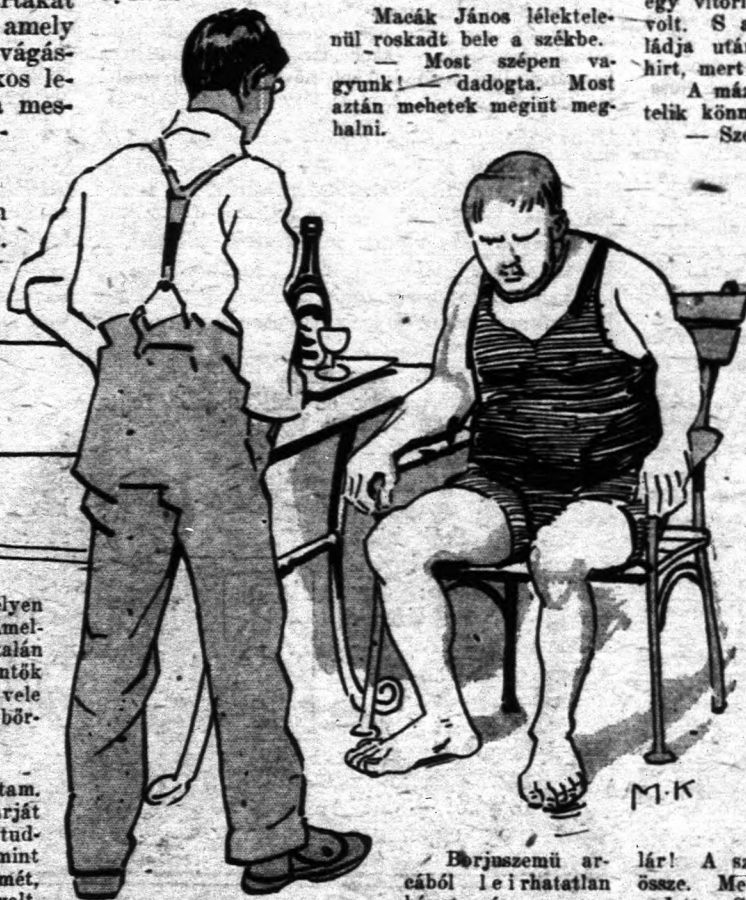
— Önnek pihenésre van szüksége, Macák ur. Meg a víz látása újabb végzetes lépésre ösztökélhetné. Majd inkább valakit elküldünk a ruháért.

— Hát jó!

Öten is rohantak el egyszerre, hogy elhozzák a halmivágyó öltözékét. Tüvé tették az egész partvidéket. Az orgonabokrot meg is találták. De a ruháknak már csak hűt helye volt. Azokat bizony elemelte valami pernahajder míg a derék mázsatiszt a vizes sirban küzdött a halál árnyaival.

Macák János lélektele-
nül roskadt bele a székbe.

— Most szépen vagyunk! — dadogta. Most aztán mehetek megint meghalni.

Börjuszemű arcából leírhatatlan bánat és szemrehányás sugárzott felém. Zavarba hozott ez a tekintet. Engem tekintett élete megmentőjének. S énem a felelőség is az első csalódásért, amely újjáéledésének pillanatában érte.

— Azért nem kell kétségbeesni Macák ur. Van még néhány rend ruhám. Az egyiket önnek ajándékozom... Sohasem szabadkozzék... Majd visszaküldi, ha jobban megy sora.

Az embereket elküldöm. Magamra maradok az öngyilkosjelölttel. Szent és megilletődött érzelmek lesznek urrá a lelkenem. A szívére kívánok beszélni az élet fáradt katonájának. Meg a történetére is kíváncsi vagyok.

De előbb próbálgatja a ruhákat. Csak nehezen megy. A nadrágba még csak belegyömöszöli magát. De a kabát sehogysem megy föl. Seba.

Rekkenő hőség van. Panyókára vetve fogja véslni. Ugy is eljárhat.

Közben besötétedik. Meggyújtom a petroleum lámpát. Föltálaszom a vacsorát is. Néhány palack vörösbort is állítottak az asztalra a vendég tiszteletére.

— Beszéljen Macák ur... mi indította erre a végzetes lépésre?

— Bolond és könnyelmű fickó vagyok. Pedig negyven éves vagyok már. Megjöhett volna az eszem! Képzelmű! Egy éjszaka alatt elvertem egész apai örökségemet!

— Nagyobb összeget?

— Hogyne. Százötvenezer dollárt!

— Hihetetlenül ósávólam a fejemet.

— Ön tréfál! Hiszen ez lehetetlen. Vagy téved az összegben. Százötvenezer dollár! Rengeteg pénz az. Ennyinek nem lehet ily rövid idő alatt a nyakára hágni.

— Én pedig mégis elköltöttem, erősködik a mázsatiszt.

A bor megoldja a nyelvét. Elmond egy furcsa és kalandos történetet. De amilyen fantasztikus eset, ép oly valószínű. Az apja évtizedekkel ezelőtt vándorolt ki Kanadába. Sokáig egy bálnavadász hajón teljesített szolgálatot. Majd különböző vállalkozásokba fogott, és nagy vagyonra tett szert. Tizenöt év előtt érkezett vissza Triestbe egy vitorlás hajón, amely már a saját tulajdona volt. S akkor elkezdett tudakozódni eltűnt családjá után, akikről már évek óta nem kapott hírt, mert időközben más városba költöztek.

A mázsatiszt elérzékenyedik. Kék szeme megtelik könnyel.

— Szegény papa! Tíz napig volt csak Triestben... s akkor hirtelen meghalt. Megütötte a guta. Mi nem is tudtunk róla.

Pohár bort nyelt le. Hogy megoldódjék a nyelve.

— S mi lett a vitorlášahajóval? — kíváncsiskodom.

— Eladta. Halála előtt négy nappal eladta egy amerikainak. Kapott érte százötvenezer dollárt.

— Beváltotta. Akkori értékben hétszázötvenezer koronát kapott. Az összeget egy bécsi bankban helyezte el. Azzal az utasítással, hogy mire negyven éves leszek és megjön az eszem, (mi svábok vagyunk, tetszik tudni, s mi csak negyven éves korunkban számítunk teljesen nagykorúnak.) szóval, mikor emberszámba jövök, fizessék ki a kezemhez, a kamatok kamatjával.

— Érdekes!

— A múlt hónapban kaptam az értesítést, hogy utazzak Bécsbe apai örökségem föl vételére. Lóhalálban rohantam az osztrák fővárosba. Megjelenek a bankban. S ott kifizettek a kezemhez hétszázötvenezer osztrák koronát. — Osztrákban! Mit szól!

— Az mennyi!

Zavarosan hunyorgat a szemével.

— Az! Tíz dollár! Tíz egész dollár!

A százötvenezer dollár ennyire zsugorodott össze. Mert az osztrák korona kissé elértéktelenedett. S képzelmű! Egy éjszaka alatt elvertem! A Kaerntner-strássén megismerkedtem egy nagyon csinos nővel. Együtt mentünk vacsorázni. Nagyon jól mulattunk. Nem is sajnálom. Reggel mikor fölbredtem ezer osztrák korona maradt a zsebemben. Eppen elég volt kapupénzre. Vége volt az apai örökségemnek.

Szomorúan bólogat a fejével.

— Nincs igazam, hogy a Dunába akarom ölni magam?

Nem tudom, hogy mit válaszoljak. Mivel is tudnám megvigasztalni?

Fölállt. Elindul bizonytalan léptekkel a kert kisértetiesen hajladozó szederfái alatt, ajándék ruhában, s a tőlem kölcsönkért ötszáz koronával a zsebében a vicinális állomás felé. Vissza Pestre új élet és új remények felé!

MAJD ELSEJÉN...

A "Vasárnap" részére írta: Zsoldos László

MINDEN butordarab megannyi szívet-facsaró emlék volt a kis lakásban. Az ágy: ott feküdt mellettem a drága csöppség s amikor reggel kinyitotta a szemét, mily édesen tudott nevetni. Négykézláb odamászott a lábához és abba kapaszkodva, felállt.

— Matykó! Matyika, jaj, leese! — s hol Kapros, hol a felesége ült fel-hirtelen a nyugvóhelyéről, hogy feléje nyugtott karjával megoltalmazza a leeséstől a gödrös kezével kacagva csapkodó egyéves piciny fiút.

Volt. Nincs. A drága csöpp Matykó nincs többé, meghalt, keserű könnyeseppé változott, mert van lélekvándorlás, igenis. A kicsiny test kint fekszik a temetőben, hanem a lelke, ami elszállt belőle, az ott élt tovább a szomorú szülei házában. Az arcaok bánatában, a szem méla tekintetében, a kicsorduló anyai könnyben és az élettelen tárgyakban meg butorokban, amelyek bármint vonatkozásban öreá emlékeztettek. Az ablak is, amelynek rézkilinesébe oly szívós erővel esimpaszkodott, amikor apja, vagy édesanyja a karjára vette s ujjabütykével lekopogtatott az utcára, hogy:

— Matykó, aranyos szép Matykóm... ott jön a ló... ninini né-ni... né-ni...

És az öklömnyi kis ember a rézkilinesbe kapaszkodva kidülledt szemecskével bámészkodott le az utcára az emeleti ablakból.

— Oh, csak ne lett volna, olyan kedves! — zokogott föl napjában, vagy a komor éjszakában nem egyszer az édesanyja. — Oh, Istenem, hogy lehetsz olyan rettentően kegyetlen, hogy ezt a drága egyetlen elvetled tőlünk?!

És Kapros, az apa, a kikoplalt képű kishivatalnok, bus dünyögéssel bölintott rá igen-t.

— Ha legalább lefényképeztettük volna, amíg élt! — sirdogált megint a bánatos asszony. — Oh, Istenem, mindenki levéti a gyereket már néhány hónapos korában, csak éppen te halogtattad folyton, hogy majd tavasszal, szívem, ha kimelegszik az idő.

S szinte a kétségbeesés gyűlöletével nézett a szegény emberre, hogy mért is nem fotografáltatta le a gyermeket.

Igaz, még csak egy kicsi fénykép sem maradt róla. A piciny halottnak arca ott élt benn a szívében, hanem, hogy fénykép nincs szegénykéről, az mégis rettenetes.

Hát bizony rettenetes.

Kapros is sokat rágódott ezen a helyrehozhatatlan és többé jóvá nem tehető mulasztáson, hogy mért nem is vitték fényképészhez az ő édes kis fiacskáját, amíg lehetett volna. De édes Istenem, a fényképnek ma oly méregdrága az ára és ki hitte volna csak álmában is, hogy Matykónak meg kell halnia?

Most már késő. A drága halott kis buksi szöske fiu már csupán emlékezetükben fog élni, de a szemükkel soha többé nem lát-

hatják a képét. Azt az édes kis ostobán okos arcoeskáját, tömör kis homlokára koppyuló szőke haját, tömzsi arcoeskáját gügyögésre pici száját és imádni való, oktondi, szép kék szemét! Minden elmúlt, elmúlt, a világ dicsősége és szétfoszlott minden.

Kapros reggelente rendszeren sietve baktatott a hivatalába, délután azonban, hazament, már többnyire gondolatokba mélyedten bandukolt, hisz' édes Istenem, csak ilyenkor lehetett igazán egyedül a gondoljaival és bánatával. Morfondirozás közben, mialatt magával vagy a sorssal vitakozott, olykor meg-megállt az utcán és ilyenkor észbekapott, hogy hóbortosnak ne nézzék a járókelők; hirtelen nekifordult annak a kirakatnak, amelyet éppen maga mellett talált. Megesett, hogy kapunk, vagy éppen valami földszintes lakás ablakán fordult neki s ilyenkor hirtelen odább lépett. De, javarészt forgalmas uton járván, mégis többnyire üzlet előtt állt meg.

Egyszer, megint az ő kis Matykójukon tépelődve, történetesen egy játékereskedésnek toppant meg a kirakatüvegje előtt. Odafordult. A kirakatban mindenféle gyereknek való játékszer nézett ki rája. Huszár, elefánt, matróz, akit a hátán föl lehet huzni kulesesal és akkor elkezdi táncolni, építőjáték, kis vasut, automobil, állatkert, ló, trombita, csákó, kicsi konyhatűzhely, lapda és bábuk. De mindenféle bábú. Husz harmincezer koronás selyemruhás, bódros fürtű bábák, óriás kék szemmel, amit be is tudnak csukni, ha álmodnak, incurka porcellán babácskák és különböző fajta cirkusz karakter-babák. Ezek közt is nagyobbak, kisebbek és egészen picikék. Ugymint az orgonasip.

És a picikék közt is majdnem a legkisebb orgonasip: egy szöske, buksifejű, törpe csöpp orral, gügyögésre csücsörített icike szájjal és olyan, de szakasztott olyan bagolyszemmel, mint a...

— Matykó! — dobant meg egyszerre

a töprengő emberben a bus apai szív. — Nahát, mintha csak a mi drága kis Matykónkról mintázták volna ezt a babát!

Semmi hábozás, semmi gondolkodás, vagy pénzügyi számvetés: Kapros rácsapta a markát a boltajtó kilinesére és benyitott az üzletbe.

— Kérem, mibe kerül az a kis karakterbaba?... tessék kijönni, megmutatom a kirakatban, hogy melyik. A segéd kijött s miután megtudta, melyikről van szó, még odakint az utcán megmondta:

— Az, kérem, kétezer korona.

— Menyi? — kérdezte a kishivatalnok, mivelhogy az ő zsebében az egy elseje kivételével, Isten bizony sohasem szokott ennyi pénz lenni. Ilyen óriási összeg! Szent Isten, majdnem két kiló hus!

— Kérem szépen, — szólalt meg elfogultan, miután újra betértek az üzletbe, én nálam most nincs annyi pénz. Hanem az a karakterbaba, tetszik tudni, éppen olyan, mint a mi nemrég meghalt pici fiacskáná, akiről még csak egy fényképünk sincsen... Kérem, nem tehetnék félre nekem elsejéig azt a babát?

A kereskedő megígérte, hogy félretesz. Nagyon szívesen. És délután, alighogy otthon nagysietve bekapták az ebédet, Kaprosné hamar felöltözködött és szorosán belekapaszkodván az ura karjába, elment vele megnézni az ő elvesztett és, legalább képmásában újra megtalált pici fiacskáját, a Mátyást.

És benyitottak a játékereskedésbe, és, mert akkor, éppen sok vevő nyüzsgött a boltban, Kapros szerényen és igénytelenül, sőt valósággal félénken suttozta oda a játékereskedőnek:

— Kérem szépen... tetszik még emlékezni?... azt a meghalt pici fiacskánkat szeretném megmutatni a feleségemnek, akit elsejéig félre tetszik nekem tenni. Szólt és egy perccel később könnyezve néztek farkasszemmel a kék bagolyszemű kis buksi Matykóval:

— Majd elsején, picikém, majd elsején...

A SZABADSÁG KIADÁSÁBAN ismét megjelent az amerikai-magyarországi régi, közkedvelt szótára, a

BIZONFY-FÉLE SZÓTÁR

Akinek otthonából hiányzik és az nélkülözhetetlen, nyelvtanulási segédkönyv, az azonnal rendelje meg. Az ára három dollár és ötven cent és rendelését címezze így:

SZABADSÁG, P. O. B. 171, Cleveland, O.

NEM SZÁ

Davis m...
uj b...

JAMES J...
amerika...
nak vélemény...
többé nem...
kapuit a...
Mindenfe...
ülendő uj...
kell oldania...
A jelenlegi...
vándorlási...
minciadikán...
gresszus hálle...
kérésére, hogy...
kásokat az...
ja-e azoknak...
mindenkori...
kat az idegen...

horási interje...
ügy miniszter...
csajthasson...
ben az illető...
esen munkan...
rült a kongre...
viselői megje...
személyesen...
lettük voltak...
is a befolyás...
sége nem vo...

Reed sz...
vaslata, ame...
partolnak a...
rok. Ez a...
kvótát öt...
meg a jelen...
lyett, azon...
nem azt ve...
tiségből 190...
Egyesült A...
hogy mennyi...
népszámlálá...
tó nemzetis...

A jelen...
számítás...
rom százelek...
szerint éven...
boesajthatta...
mokba. A R...
lott javaslat...
számát 493...
azonban álta...
az összes be...
egyben nagy...
számot egyes...
közön.

A három...
tályban lete...
Európából...
Svédország...
még ötven...
Dánia valam...

Ebből 11...
teti, hogy a...
szabott igaz...
országok be...
tak tulajdon...
zetnek. A m...
szerint a Reed...
posan korláto...
lők létszáma...
számát fel...
azért jöttek...
hogy a kelet...
munkabéreke...

A jelen...
vény evente...
Egyesült A...

NEM LESZ TÖBBÉ TELJESEN SZABAD A BEVÁNDORLÁS

Davis munkaügyi miniszter véleménye. — Az új bevándorlási intézkedések alaptervezete. — A Reed-féle javaslat, amely alaposan lecsökkenti a keleti Európa kvótáját

JAMES J. DAVIS munkaügyi miniszternek, az amerikai bevándorlási törvények végrehajtójának véleménye szerint az Egyesült Államok soha többé nem fogja megszorítások nélkül megnyitni a kapuit a világ összes nemzetei előtt.

Mindenféle azt kérdezik, hogy vajon az összehívandó új kongresszus, amelynek a kérdést meg kell oldania, fel fogja-e a bevándorlást szabaddá tenni? A jelenlegi, három százalékos kvótára alapított bevándorlási rendelkezés joghatálya 1924 június harmadikán lejár. Kérdés az, hogy vajon az új kongresszus hallgatni fog-e Amerika nagyiparának ama kérésére, hogy nagyobb számban engedje be a munkásokat az országba. Kérdés, vajon teljesíteni fogja-e azoknak a kérését, akik azt kívánják, hogy a mindenkori évi kvóta javára vegyék tekintetbe azokat az idegeneket, akik bizonyos ideig való át tartózkodás után visszamennek a hazájukba?

A washingtoni beavatottak között egy sem akad olyan, aki azt jövendölne, hogy a kongresszus érezhetően fel fogja emelni a bevándorlási sorompókat. A legutóbbi kongresszus utolsó pár hete folyamán az amerikai gyárosok testülete, az acéltörzset és más hatalmas ipari szervezetek lépéseket tettek abban az irányban, hogy törvényhozási intézkedéssel adassék meg a jog a munkaügyi miniszternek arra, hogy kvótán felül is beboicsájtasson olyan munkásokat, akiknek munkakörében az illető időben az Egyesült Államokban nincsen munkanélküliség. Ez a javaslat februárban került a kongresszus elé. Az amerikai nagyipar képviselői megjelentek a kongresszusi bizottság előtt és személyesen is agitáltak a javaslat érdekében. Mellettük voltak a kormányt támogató szenátorok közül is a befolyásosabbak. Azonban a kongresszus többsége nem volt hajlandó elfogadni a javaslatot.

Reed szenátornak van egy javaslata, amelyet szintén melegen pártolnak a kormánypárti szenátorok. Ez a javaslat a bevándorlási kvótát öt százalékos állapotára emeli a jelenlegi három százalék helyett, azonban a számításnál alapul nem azt venni, hogy az illető nemzetségből 1900-ban mennyi volt az Egyesült Államokban, hanem azt, hogy mennyi volt itt az 1890-iki népszámlálás adatai szerint az illető nemzetiségből.

A jelenlegi, az 1910-es népszámlálás adataira támaszkodó három százalékos bevándorlási törvény szerint évente 357.803 bevándorlót bocsájthatnak be az Egyesült Államokba. A Reed szenátor által ajánlott javaslat a beboicsájtások létszámát 403.143-ra emelné fel. Amíg azonban általánosságban felemelné az összes beboicsájtások létszámát, egyben nagyban korlátozná a létszámot egyes nemzetiségekre vonatkozóan.

A három százalékos bevándorlási törvény hatályban léte alatt a bevándorlók zöme keleti és déli Európából és a Közelkeletéről érkezett. Németország, Svédország és Norvégia a megengedett kvótájuknak még ötven százalékát sem adták, míg Anglia és Dánia valamivel többet, mint ötven százalékot.

Ebből Davis munkaügyi miniszter azt következteti, hogy az eddigi három százalékos törvény sem szabott igazi akadályt az északi és nyugati európai országok bevándorlása elé, amely országok fiait voltak tulajdonképpen az ései a jelenlegi amerikai nemzetnek. A miniszternek és más szakértőknek nézete szerint a Reed-féle javaslat ugyanakkor, amikor alaposan korlátozza a déli és keleti európai bevándorlók létszámát, az északi és nyugati bevándorlók létszámát fel fogja emelni, mert szerintük ezek éppen azért jöttek olyan kevés számban, mert féltek attól, hogy a keleti és déli európai tömegek leszorítják a munkabéreket.

A jelenlegi három százalékos bevándorlási törvény évente negyvenkétezer olaszt bocsájt be az Egyesült Államokba. A Reed-féle javaslat ezek létszámát tízezerrel is kevesebbre csökkentené. A jelenlegi több, mint háromszázötven ezer olasz kvóta 1183-ra, a 21.613-as orosz kvóta pedig kevesebbre, mint ötezerre. Viszont az angolországi jelenleg hetvenhét-ezeres kvóta többre, mint 156 ezerre emelkedne, a hatvanhétézeres német kvóta többre, mint 128 ezerre. Ugyanez a hatalmas emelkedne a skandináv országok kvótája is.

Egészen bizonyos az, hogy a Reed-féle javaslatnak a kongresszusban hatalmas támogatói lesznek. A washingtoni szakértők nézete szerint ez a javaslat, vagy más, hasonló elveken nyugvó javaslat feltétlenül keresztülmegy a kongresszuson és azt feltétlenül szentesíteni fogja Harding elnök.

A Reed-javaslatnak esetleges győzelme nem jelentené Davis munkaügyi miniszter ama javaslatának vereségét, hogy a miniszternek joga legyen munkáshiány esetén kvótán felül is beboicsájtani munkásokat. Ezt a Reed javaslatához alkalmazott pótlással is el lehetne érni. Kérdés azonban, hogy hajlandó-e rá a kongresszus. A hozzáértők egyértelmű nézete szerint a kongresszus feltétlenül elvetne minden ilyenmű indítványt. Bizonyos azonban az is, hogy kísérletek fognak történni ilyen módosítás keresztülvitelére. Ha a kongresszus azt mégis elfogadná, egészen bizonyos, hogy az elnök azt feltétlenül szentesítené.

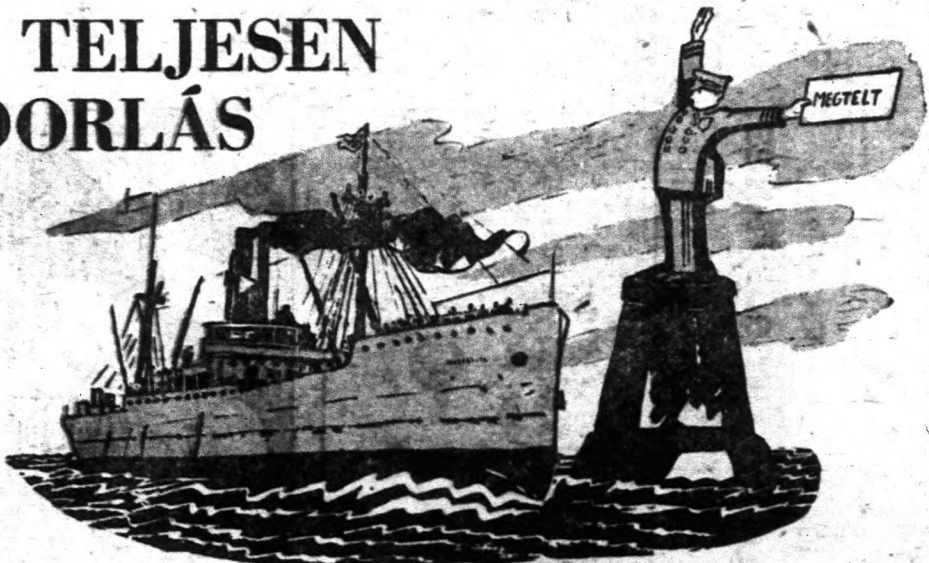
Annai bizonyos azonban, hogy új törvényhozási intézkedés lesz és az is bizonyos, hogy az nagyban különbözni fog a jelenlegitől. Még pedig valószínű, hogy az új rendelkezés tágabb teret engedni a kiválasztásnak, az alkalmasak megtárgyalásának.

"A jelenlegi rendelkezésnek", mondotta Davis miniszter, "legfőbb hibája az, hogy más országok engedni át az amerikai bevándorlók tulajdonképeni kiválasztását. A háború egyik maradványa az, hogy az Amerikába érkező bevándorlóktól megkövetelik, hogy a saját kormányaik által aláírt utlevelét mutassanak fel. Ilyképpen nyilvánvaló, hogy tulajdonképpen az idegen kormányok mondják meg azt, hogy ki jöhet és ki nem Amerikába. Ezt a hatalmat először a japánoknak adtuk meg az úgynevezett 'gentleman agreement' keretében, amely egyezmény szerint a japán kormányoknak joga volt utlevelét kiállítani bizonyos osztályú bevándorlók részére."

"Sokszor merült fel panasz, hogy a japán kormány ezt a jogát nem igazságosan gyakorolja, azonban ez távol esik az én hatáskörömtől és nincsenek is róla hivatalos értesüléseim. Tény az, hogy megbízunk a japán kormányban, annak jóhiszeműségében és így nem is kifogásolhatjuk az általa kiállított utleveleket."

"Az utlevelrendszer ma már semmit sem ér a mi szempontunkból. Itt van az ideje annak, hogy mi magunk határozzunk meg azt, hogy tulajdonképpen milyen típusú bevándorlókra van szükségünk. Ahelyett, hogy az idegen országok utleveleit respektálnánk, mi magunk mondjuk meg azt, hogy milyen színvonalon legyen a bevándorló, ezt vizsgáljuk meg még a tulsó oldalon és ott adjunk neki belépési bizonyítványt."

"Az ilyenmű törvényes rendelkezés mellett, hogy megadná Amerikának a lehetőséget arra, hogy maga válassza ki a jövőbeni polgárait, még másik két szempontból is nagyon előnyös lenne. Elsősorban véget vet-

ne annak, hogy egyesek eladják mindenüket, ott hagyják az otthonaikat és ennek dacára is deportáltassanak, a másik pedig az, hogy ilyképpen nyilvánvalóan minden egyes bevándorlót és gondoskodhatnánk arról, hogy egyénileg is jó amerikai polgárt neveljünk belőlük."

"Jobb bevándorlási szabályokra van szükség mert ezek egyben jobb polgárokat és jobb intézményeket is jelentenek."

A miniszter szerint szükség van szigorú szabályokra, mert különben előzlenek a partokat olyan elemek, amilyenekre szükség nincsen Amerikában. Száz év előtt még nem volt bevándorlási program, de nem is volt rá szükség, mert akkor még anynyi nehézséggel járt az amerikai élet, hogy arra csak a legbátrabbak, leghivatottabbak vállalkoztak, akiknek utódjai adják ma az amerikai nemzetet. Azóta azonban megváltozott a helyzet. Ma már az utazás annyira könnyű és egyszerű, hogy arra még a leggyengébben kvalifikáltak is szívesen vállalkoznak.

Mint a miniszter nyilatkozatából érezhető, a bevándorlási kérdést nem tartja olyanoknak, amely egyszer és mindenkorra lehetne elintézhető. A bevándorlási kérdés kezelését a mindenkori idők gazdasági követelményeikhez képest kell-e felfogás szerint kezelni.

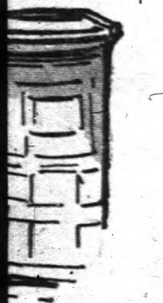
Az amerikai alapfelfogás abban csúszosodik ki, hogy a jelenlegi amerikai nemzet az északi és nyugati európai országok bevándorlóinak keveredéséből, ezeknek utódaiból alakult ki.

E szerint a felfogás szerint ezek az északi és nyugati európai népek a maguk vérmérsékletével, előhaladottabb, legelőrébb e felfogás szerint előrehaladottabb kulturájukkal annyira megkülömböztethetők a déli és keleti európai népektől, hogy ezekkel a keveredés útján egységes faj nem alakulhatna.

Ez a felfogás, legalább ami a kultúrára vonatkozó részét illeti, nem egészen állhatja meg a helyét. Hiszen vegyük csak az olasz népet, amelynek ősi latin kultúrája hatalmas fényben ragyogott már akkor, amikor az északi és nyugati népek a kulturális állapotnak legalacsonyabb fokát is csak alig érték el.

Ami a dolognak gazdasági oldalát illeti, az okoskodás szintén nem egészen állhatja meg a helyét. Az északi és nyugati népelemek tömeges bevándorlása csak annyira leszoríthatja a munkabéreket, mint a keleti és déli európai népeket. Viszont a nyugati és északi elemek bevándorlása nem oldja meg azt a munkásproblémát, amely a jelenlegi amerikai munkáshelyzet egyik legégetőbb problémája, a nehéz gyári munkákra, nem mennek el a bányák mélyibe, hanem vagy önálló farmerek lesznek, vagy mint jól fizetett szakmunkások keresnek érvényesülést.

Ha tovább tart a fellendülés és még érezhetőbbé válik a munkáshiány, kénytelenek lesznek enyhíteni a törvényeket

László

apai szív. — a kis Matyababát! gondolkodás, pros rácsapre és benyi-

a kis karaknegmutatom segéd kijött an szó, még

na. kishivatal- z egy élseje sem szokott szeg! Szent

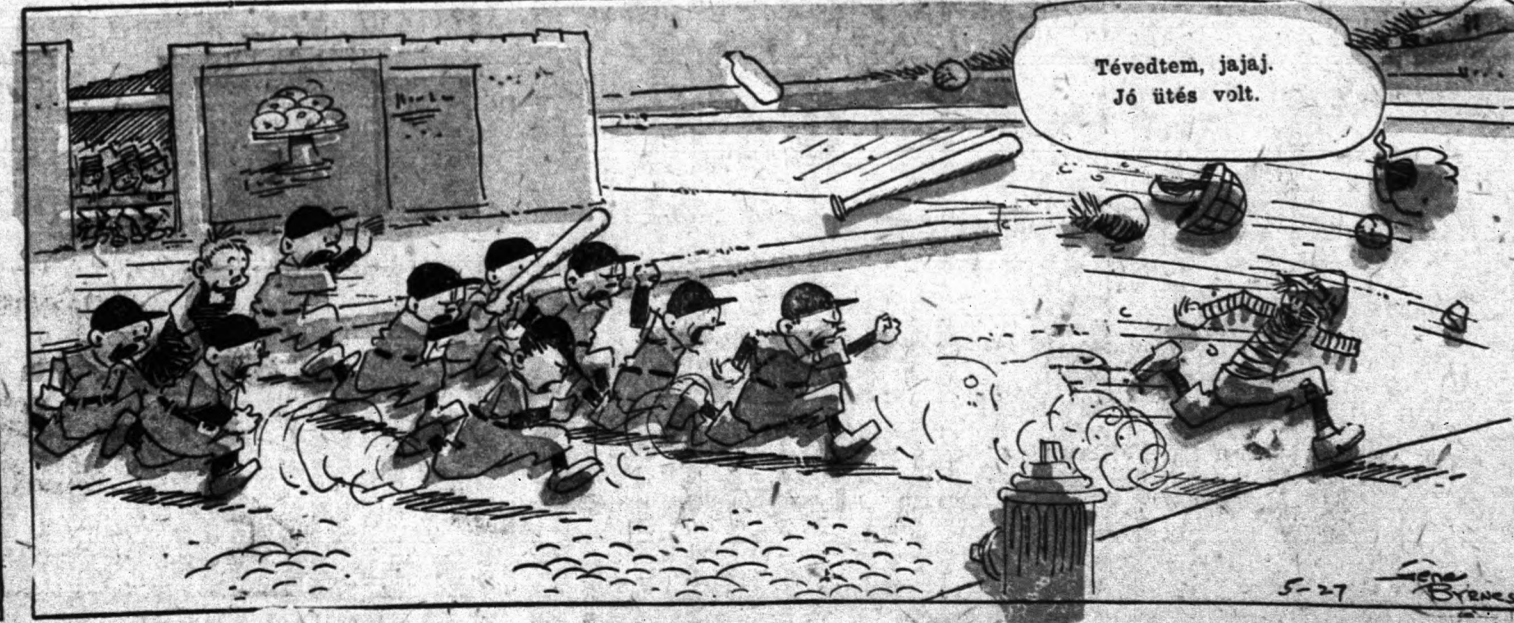
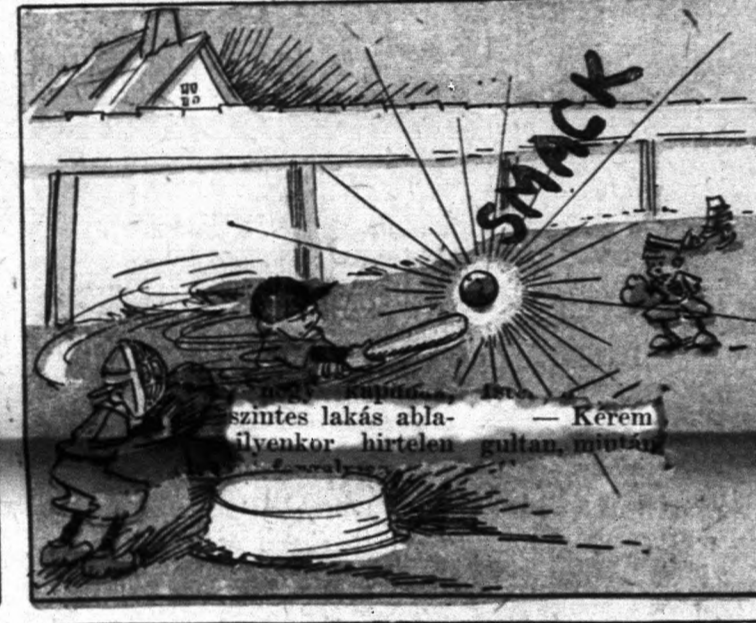
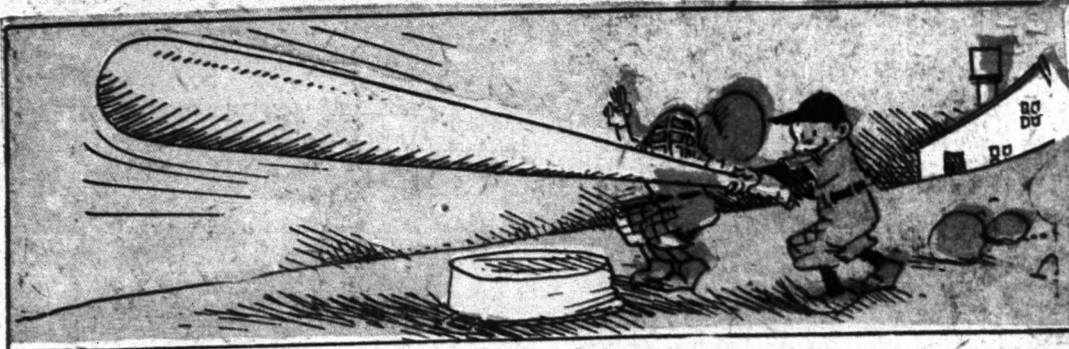
ut meg elfo- zületbe, én Hanem az a ppen olyan, pici fiacs- képiünk sin- félre nekem

gy félrete- n, alighogy ebédet, Kap zorosan be- ba, elment és, legalább fiaeszkáju- reskedésbe, nyüzsgött igénytele- togtá oda a még emlé- fiaeszkáinkat emnek, akit re tetszik ni. Szólt és fel később néztek far a kék ba- kis búksi

Csintalan Peti & Kalandjai

1922. JUNIUS 1.

A N

ADOLG UGY AL...
Anek a címét leirtu...
Hirtelen a mag...
szeli szemek előt...
edett Bálványa, akirő...
beszélni, aki inkább es...
az is inkább valahogy...
világosan, flesen, szin...
alóttunk a Gazdag Em...
nem, akinek annyi a...
mondjunk hasonlatok...
meg egy igazi, hamis...
Ezek az emberek...
tokat. Ezek pénz eszt...
végeredményében nem...
a fontos, hogy van nek...
elképzeltetlül tem...
legzadagabb tíz ember...
ak, emberek ezek is...
ruk és lábuk és ugr...
gy én, szinte nehez...
mert a vén majom...
nem látná az ember m...
letein, amint golfozik...
hinni, hogy ez a Ro...
valakinek a vad fantá...
A világ leggazdag...
Mi a gazdagság, le...
tudják-e ezek az ember...
Hogyne tudják. Ennél...
hogy ők az egyetlen...
ők és megdönhetle...
Ki a világ leggazd...
ember ezt a kérdést...
ságra, majdnem egész...
először azonnal Ro...
Morgan említi és így...
ismert, hogy ne mond...
Érdekes azonban...
statistikuskok, akik...
ingató témával fogl...
emberek, akik utaztak...
világban és láttak és...
tak és többet tudnak...
ezek, akik csak a meg...
helyeket állapítják...
untalan — érdekes, h...
más nevéket emlegetn...
miket ezek a most em...
hely emberek szoktak...
A világ első tíz...
gabb emberéről van...
"kimutatás. Kom...
váltatható statistikuskok...
ták össze...
Ime, itt következik...
a nevek mellett...
Ah — a vagyon! —
Henry Ford — 500...
dollár...
John D. Rockefeller...
100.000.000...
Westminster-herceg...
100.000—300.000.000...
Sir Basil Zaharoff...
100.000—125.000.000...
Hugo Stinnes —...
600 dollár...
Percy Rockefeller...
200.000.000...
H. Mitsui báró...
500 dollár...
K. Iwasaki báró...
J. B. Duke — 100...
George F. Baker...
A barodai geckwa...
T. B. Walker...
Mr...
Ha uraságod meg...
el, akkor uraságodnak...
a sodronykötél. Akkor...
sötét valóján, hogy eze

HÁBORU A FAZEKASOK KÖZÖTT

A "Vasárnap" részére írta: Nyári Andor

MIKOR Kolompós Károly fazekas mester a háboru folyamán kitalálta a naga "eltörhetetlen fazekát," okos üzletességgel elhíresztelte, hogy az ő fazeka olyan, hogy még akkor se törik el, ha teljes erővel földhöz vágják, nem úgy, mint a földvári mester portékája, amelyikhez hozzá se szabad nyulni, mert már akkor eltörik, ha feléje közelednek.

Mikor a szabadság megjött rá, meg a védjegy is, — amint a gyerek szörnyű erővel vágja a földhöz a fazekát, — a közséi irnokkal kanyarított egy magaslatú levelet s mikor az Rózi néni, a felesége tetszését is megnyerte, mivelhogy az mindenben kifejezte a fazék állhatatos tulajdonságát, az ösmertető levelet bevitte a városba és beleíratta az újságba. Hadd tudják meg, hogy Kolompós Károly érti a mesterséget.

Mivelhogy pedig a megyében igen sokan ismerték a fazekas mestert s most, hogy a hírdetés következtében híres emberré vált, mindenki kíváncsi volt rá, hogy milyen lehet azóta, mióta az újság kiírta a nevét, mert hát az csak nevezetes emberekkel szokott foglalkozni. Minthogy pedig a kíváncsiság rettentő nagy betegség, s aki megkapta, még aludni se tud anélkül, hogy a fazékkal me álmodna, valóságos busujárás indult Kolompós Károly háza felé.

Bagos Gábor, a földvári fazekas mosolygott:

— A közmondás azt tartja, a jó bornak nem köll cégér. Nem lesz abba a híres fazékba semmi, hiába törí magát Kolompós Károly!

Kolompós Károly azonban másként gondolkodott. Azt ő maga is elismerte, hogy Bagos Gábornak igaza van a jó bort, meg a cégért illetőleg, mivelhogy az már a borivó ember természetrajzában van, hogy odamegy, ahol a legjobb bort mérík, amint hogy a ló is szívesebben iszik a tiszta vízből, minj a pocótából. De azt is tudta, hogy a jó bor is csak akkor ér valamit, ha mások is tudnak róla. Hogy pedig ez megtörténhesék, hát erre való a cégér. Ezenképen hát mégis csak szükséges a cégér, ha akárhogyan erőlködik is a közmondás.

Bagos Gábor azonban állta a véleményét.

Mikor aztán Kolompós Károly kezdett vagyonosodni, a vagyonosodása szemmel látható bizonyosságképen a házáat megnagyobbította, felemelte, a tetejére pedig a nád helyett vörös bádogot csináltatott, a rozoga kapu helyett meg kőoszlopokat állíttatott s a két főoszlopra rátette a híres fazekát, a két fazekát tartó oszlopot meg cégtáblával kötötte össze a kapu felett és szép, piros betűkkel ráíratta, hogy: Kolompós Károly *eksztra* fazekas mester... Alája meg ugyancsak piros betűkkel, hogy: az eltörhetetlen fazekak gyárosa.

Olyan ház volt az, hogy azt már igazán érdemes volt megnézni.

Mikor Bagos Gábornak a fülébe jutott, hogy Kolompós Károly mi módon vagyonosodik a fazekából, meg hogy a cégtáblája alatt már nem is elégszik meg az egyszerű fazekas mesterrel, hanem a mester alá a gyáros titulust is odapingáltatta, hozzá még piros betűkkel, igen nem jól érezte magát.

Mivel pedig úgy tudta, hogy Kolompós Károly soha életibe nem volt valami elsőrendű

mesterember, hát gondolathánytorgatás közben odajutott, hogy mégis igaz az, hogy a jó bornak nem köll cégér, mert ha úgy volna, akkor az ő fazekainak nem kellene hónapokigra a polcokon rostokolni.

Minthogy pedig a cégér hasznossága iránti véleménye így megingott, elhatározta, hogy most már ő se hagyja magát. Nem bolondult meg, hogy az az ügyefogyott Kolompós Károly legázolja azzal a semmitérvő fazekáival.

Hát ő is csinált egy *eksztra* fazekát és ő is szabadalmaztatta. Nevet is adott neki: "kőfazék vasból". A védjegybe meg az állt, hogy egy erős, izmos, kovácsféle bőrkötényes legény, ugyancsak agyaszálja a nagy kalapáccsal, de az aztán igazán mihasztalan, mivelhogy azt ugyan el nem törí, ha a lelkét befizradja is.

Mikor aztán minden rendben volt a szabadság körül, ő se volt rest.

Ha Kolompós Károly a megyei újságba írtott az utólérhetetlen fazékról, hát ő meg beletette a pestibe. Hadd udják meg az egész országban!

Másnap meg is íratta az ismertetést, mikor aztán jókora füzetség ellenében az újság hírt adott a nagyszerű találmányról. Bagos Gábornak olyan szerencséje volt, hogy arról már nem is álmodott.

A közgazdasági rovat jölekkü vezetőjét ugyanis annyira meghatotta az egyszerű mesterember iparkodása, hogy hasábos cikket írt a fazekásművészet fejlődéséről s a fazék legmagasabb fejlődése fokán belevette Bagos Gábor saját találmányát alkotásáit is.

Mikor az újság megjelent s Bagos Gábor elolvasta, hogy minemü véleménynyel vannak Pesten az ő fazéktalálmányáról, hát ő is megcsináltatta a kapuját, oszlopokat is állíttatott, az oszlopok fölé a fazekát is feltette, csak úgy, mint Kolompós Károly. A címábla is kész volt s ha Kolompós Károly piros betűkkel íratta meg a tábláját, ő megíratta aranyos betűkkel, a védjegyet is odarajzoltatta, hadd lássák, hogyan vesződik a kovácslegény, oszt az *eksztra* fazekasmesteri címet is kipingáltatta, de most, hogy a pesti újság így megtisztelte a tudományát és művészetét, hát az *eksztra* fazekas mesteri címet kitöröltette a tábláról s a neve alá azt pingáltatta, hogy: Fazekásművész.

Most szóljon valamit Kolompós Károly.

Kolompós Károly nem szólott mikor meghallotta, hogy mit csinált a földvári fazekas, ki csibe mult, hogy a guta meg nem le gyintette.

Ettől a perctől kezdve olyan ellenségek lettek, hogy minden lelkiismeretfurdalás nélkül meg tudták volna fojtani egymást.

Kolompós Károly azt hajtogatta, hogy Bagos Gábor fazeka az övének még a nyomába se juthat, mivel az csak ráfogja a törhetetlenséget, de az övé, az igazán törhető.

Bagos Gábor meg azt állította, hogy Kolompós Károly csak azért beszél, hogy a portékájáról elterelje a silányságot. Még hozzá se nyul az ember, már összetörí. Hanem az ő fazekát megnézheti akárki. Azt még nagy kalapáccsal se lehet agyoncsapni.

Nó, majd kiderül, hogy mi igaz a dologból.

Hát ki is derült. A paksi vásáron a híres fazekak olyan kalamajkát csináltak, hogy a sok asszony, meg a sok ember még a cirkuszban se nevetett többet, mint a fazekas sátorok körül.

Ugy volt ugyanis, hogy a nevezett vásáron az "eltörhetetlen fazék", meg a "kőből vasfazék" gazdája, egymás mellé kerültek a fazekások placcán.

Persze nem néztek egymásra, de annál jobban rajta voltak, hogy minél jobban lefőzzék egymást.

Mindenki kifüggesztette a cégérét, meg a védjegyet, ami aztán az egyszerű fazékvásárlók között igen nagy gondot okozott. Sehogy sem tudták magukat elhatározni, hogy most melyik fazékból vegyenek. Abból-e, amelyik olyan erős, hogy még a kovácslegény se tudja összetörni a nagy kalapáccsal; vagy abból, amelyiket hasztalan vagdal földhöz a gyerek még se törí össze.

A legtöbbször a kovácslegényes tetszett, akadtak sokan, akik úgy gondolkodtak, hogy mégis a másik lesz a jobb, mivelhogy a kovácslegény ugye jön a konyhába a nagykalapáccsal, hogy a fazekát megüsse, a Jani gyerek meg minduntalan le szokta ejteni, mikor magára maradtan ennalót kémiel benne. Hát ezen az alapon mégis csak jobb lesz, ha olyan fazekát vesznek, akít a gyerek vág a földhöz.

Eddig még rendben lett volna a dolog. Bagos Gábor is jó vásárt csinált, meg Kolompós Károly is. De mikor ez utóbbi meghallotta, hogy Bagos uram egy vevő előtt ugyancsak simfeli az ő portékáját, hát ebből nagy háborúság kerekedett.

A két fazekásművész ugyanis már alig várta, hogy valami módon összekaphasson és most hogy elérkezett a kedvező alkalom, hát neki ragasztakdtek egymásnak.

— Mit? — kezdte Kolompós Károly. Azt meri mondani, hogy az én fazekam rossz! — Tugyja meg, hogy egyetlen darabot nem adnék a maga egész vacakjäär. Mert az enyim az eltörhetetlen, de a magájé? elnevette magát — megeszem az ujan fazekát éhgyomorra.

Bagos Mi

hát meg állította, hogy az ő fazeka az eltörhetetlen, meg hogy Kolompós Károly ugyan nem tudná megenni az ő fazekát, akárhogy híreskedik is. Hanem ő megenné az övét, arról jótáll.

A versengés mindig hangosabb lett, a két fazekas előbb megszíról beszélt, aztán közlelt, hogy majd egymás orrát riszálták le, aztán megint eltávolodtak, aztán Kolompós Károly felkapta a maga eltörhetetlen fazekát és úgy vágta Bagos uram fejéhez, hogy menten darabokra törött. De erre már Bagos uram se volt rest, ő meg a maga eltörhetetlen fazekát vágta kollégájához.

A nagy csörömpölésre a vásárosok is összeszedültek s mikor megtudták, hogy miről van szó, nagyot nevettek az eltörhetetlen fazekakon. A két fazekas meg elszégyelte magát s úgy ellillant, mintha puskából lötték volna ki s bár nem beszéltek, mindenik azon fogadkozott, hogy a fazekához nem nyulnak, mivel ilyen esetben legkiadósabb a pofon. Mer az csattanik is, meg oszt a böcsület is megmarad tulle.

A N

DOLOG UGY AL

nek a címét leírta... Hirtelen a ma... edett lelki szeméink el... edett Bálvány, akiről... essélni, aki inkább es... is inkább valahogy... ilágosan, élesen, szán... ottünk a Gazdag Em... em, akinek annyi a... mondjunk hasonlatok... meg egy igazi, hám... Ezek az emberek... kat. Ezek pénz és... eredményében nem... fontos, hogy van nek... képzelhetlenül teme... gazdagabb tiz ember... nek, emberek ezek... ruk és lábuk és ugy... gy én, Szinte nehe... mert a vén majom... em látná az ember m... tein, amint golfozik... minni, hogy ez a Roc... lakának a vad fantá... A világ leggazdag... Mi a gazdagság... edják-e ezek az ember... hogyne tudnák. Enné... együk az egyetlen... nek és megdönthetle... Ki a világ leggazd... ber ezt a kérdést... gba, majdnem egész... sorsban azonnal Roc... forgant említik és ig... mert, hogy ne mond... Érdekes azonban... statisztikusok, akik... agató témával fog... emberek, akik utaztak... világban és láttak és... nek és többet tudna... nek, akik csak a meg... elyeket állapítják m... ntalan — érdekes, b... ás neveket emlegetne...üket ezek a most em... ely emberek szoktak... A világ első tiz... abb emberéről van e... los" kimutatás. Kom... ahíhető statisztikusok... ik össze. Ime, itt következ... nek, a nevek mellett... h — a vagyon! Henry Ford — 50... ollár. John D. Rockefeller... 00.000 dollár. Westmünster herceg... 00.000—200.000.000 Sir Basil Zaharoff... 00.000—125.000.000 Hugo Stinnes... 00 dollár. Percy Rockefeller... 00.000 dollár. H. Mitsui báró... 00 dollár. K. Iwasaki báró... J. B. Duke — 10... George F. Baker... A barodai geckwa... T. B. Walker... Ha uraságod meg... akkor uraságodnak... sodronykötél. Akkor... st valószínű, hogy ez

ÉN...

László

apai sziv. —
ága kis Maty-
a babát!

gondolkodás,
Kapros rácsap-
sére és benyi-

a kis karak-
megmutatom
A segéd kijött
van szó, még

orona.

a kishivatal-
az egy elseje
hasem szokott
összeg! Szent

lalt meg elfo-
az üzletbe, én

Hanem az a
éppen olyan
lt pici fiaes-
nyképünk sin-
félre nekem

hogya félrete-
után, alighogy
z ebédet, Kap

s szorosan be-
jába, elmé-
t és, legalább

oici fiaeskáju-

kereskedésbe,
evő nyüzsgött
és igénytele-

uttogta oda a

zik még emlé-
fiacskánkat
égemnek, akit

félre tetszik
enni. Szólt és
reccel később

ve néztek far-
et a kék ba-
nű kis búksi

val:
Majd elsején,
majd else-

R

nyelv-
ra három

d, O.

A NAGYVILÁG TIZ PÉNZKIRÁLYA

DOLOG UGY ALL, hogy mikor ennek a cikknek a címét leirtuk, a hátunkon végig futott a fény. Hirtelen a maga éles valóságában jelentkezett lelki szemünk előtt a Krózus, a Pénz Megtestesedett Bálványa, akiről az ember nem igen szokott beszélni, aki inkább csak az ember fantáziájában él, az is inkább valahogy az öntudata alatt. Egyszerre világosan, élesen, szinte kínos élelenséggel állt ott előttünk a Gazdag Ember. Akinek mindene van — nem, akinek annyi a dollárja, mint — de minek mondjunk hasonlatokat? A legjobb hasonlat se ér meg egy igazi, hamisítatlan, valódi dollárt.

Ezek az emberek, ezek nem csinálnak hasonlatokat. Ezek pénzt csinálnak. Részben örökölték — végeredményében nem fontos. Végeredményében az a fontos, hogy van nekik, sok, nagyon sok, rengeteg, elképzelhetetlenül temérdek. Milyen lehet a világ leggazdagabb tíz embere, mondjuk. Kik ők? Hogy lehetnek, emberek ezek is vajjon igazán szájuk van és lábuk és úgy festenek kívülről, mint te és én. Szinte nehéz elképzelni. Ha az öreg Rockefeller a vén majom arcával, összegörbült hátával — látná az ember minduntalan az újságok mellékletein, amint golyózik, az ember hajlandó lenne azt hinni, hogy ez a Rockefeller nem is él, hogy csak valakinek a vad fantáziája találta ki.

A világ leggazdagabb tíz embere! Mi a gazdagság, hol kezdődik? Meddig tart — tudják-e ezek az emberek, hogy ők kicsoda hatalom? Hogyne tudnák. Ennél még többet tudnak. Tudják, hogy ők az egyetlen igazi hatalom. A pénz hatalma őrök és megdönthetetlen.

Ki a világ leggazdagabb tíz embere — ha az ember ezt a kérdést csak úgy beledobja egy társaságba, majdnem egész biztos, hogy a nevek között először azonnal Rockefeller fog szerepelni, azután Morgant említik és így tovább, az általános, a közismert, hogy ne mondjuk a népszerű neveket.

Érdekes azonban, hogy a vagyonok tudósai, a statisztikusok, akik egyenesen ezzel a kétségtelenül igazat témával foglalkoznak, emberek, akik utaztak szerzte a világban és láttak és tapasztaltak és többet tudnak, mint azok, akik csak a meglevő közbejegyzéseket állapítják meg minduntalan — érdekes, hogy ezek más neveket emlegetnek, mint a miéket ezek a most említett közbejegyzések szoktak emlegetni.

A világ első tíz leggazdagabb emberéről van egy "hivatalos" kimutatás. Komoly, számviteli statisztikusok állították össze.

Ime, itt következnek a nevek, a nevek mellett a vagyon. Ah — a vagyon!

- Henry Ford — 550,000,000 dollár.
- John D. Rockefeller — 500,000,000 dollár.
- Westminster hercege — 150,000,000—200,000,000 dollár.
- Sir Bazil Zaharoff — 100,000,000—125,000,000 dollár.
- Hugo Stinnes — 100,000,000 dollár.
- Perey Rockefeller — 100,000,000 dollár.
- H. Mitsui báró — 100,000,000 dollár.
- K. Iwasaki báró — 100,000,000 dollár.
- J. B. Duke — 100,000,000 dollár.
- George F. Baker — 100,000,000 dollár.
- A barodai geckwar — 125,000,000 dollár.
- T. B. Walker — 100,000,000—300,000,000 dollár.

Ha uraságod még ezekre a számokra se szédül el, akkor uraságodnak olyan erős idegzete van, mint a sodronykötél. Akkor minik uraságát irigyeljük — sőt valószínű, hogy ezek közül a nagy milliomasok

közül is nem egy van, aki uraságodat épen úgy irigyeli.

És mit szól uraságod, a nyájas olvasó ahhoz, hogy ennek a születes listának az élén Henry Ford áll? Henry Ford, aki husz évvel ezelőtt még automechanikus volt Detroitban és úgy kezdte, hogy egy kis betéti társaságban része volt? Mjt szól a nyájas olvasó ahhoz, hogy Henry Fordnak az évi jövedelme 119,000,000 dollár? Mit szól a nyájas olvasó ahhoz, hogy ez az összeg, ha mint egy tüke öt percentes kamatját fogjuk fel, tulajdonképpen egy 2,380,000,000 dolláros vagyont reprezentál?

És mit szól a nyájas olvasó ahhoz, hogy vannak közismert nevek, akiket ebben a listában egyáltalán nem talál meg? Mit szól, mennyi olyan név van ebben a listában, akiket ha ismer is a nyájas olvasó, sose hitte volna, hogy szerepelhessenek egy ennyire exkluzív felsorolásban?

Itt van például a két japán báró — Mitsui és Iwasaki. Ezekről az ember vajmi keveset hallott eddig. Most kiderül, hogy nemcsak Japán két leggazdagabb embere, hanem a világ első tíz leggazdagabb emberei között foglalnak helyet. Ezek a nagy finanszierek.

Allítólag a két család között állandó a versengés az első helyért. Egyelőre azonban azt mondják a hozzáértők, hogy az az első, aki a listán is előbb szerepel — igaz, hogy a listán egyforma számokkal szerepelnek. De ez a megállapítás viszont jellemző az összes gazdag emberekre — már az ennyire gazdagokra. A dolog úgy áll, hogy ezek a borzalmasan gazdag emberek maguk se tudják egész pontosan megmondani, hogy mennyi pénzüik van. Hisz ez természetes is — gondoljuk el, hogy az öreg Rockefeller hányféle vállalatban van benne. Egész hadsereg kellene, hogy az igazán pontos jövedelmet, centre, ki tudják számítani.

Itt van például, egy szürke név, George F. Baker, aki szintén nem tudja a pontos jövedelmét se akiről a nyájas olvasó bizonyára nem igen hallott még. Ez egy indianapolisi ur — és soha életében — nem volt a Wall Streeten!

Vagy itt van Zaharoff — akit Herbert az angol parlamentben Európa leggazdagabb emberének nevezett. Zaharoff maga a titokzatosság, honnan jött, kisesoda tulajdonképpen — senki sem tudja. A feje — szinte meg ijed tőle az ember. Akiknek ilyen fejük van, ez a kemény áll, ez a kegyetlen száj, ez a hideg homlok — igen, ezek csinálják a vagyonokat. Zaharoffról annyit tudnak, hogy a milliókat ugyszólván a mellényzsebéből szokta osztogatni, a háboru alatt a görög hadseregnek két és fél millió dollárt adott — ajándékba. Legutóbb Sorbonnak, a párisi egyetemnek, jobban mondva az egyetem orvosi fakultásának, kutatási célokra tizennygy milliót adományozott. — Annyit tudnak, hogy a monte carlo-i bank fele az övé. Annyit tudnak, hogy a háboru csinálta, a háboru előtt nem volt senki és semmi.

John D. Rockefeller

A többit, a titkokat csak ő tudja, meg az Isten, aki egyszer majd számadásra fogja felszólítani.

Itt van a west minisiteri herceg, ez a gögös, elzárkózott főúr — ennek a vagyonja földekben fekszik. És így tovább.

Az olvasó ezek után könnyen kérdezhetné, hol vannak azok a nevek, amelyekhez meg vagyok szokva, hol van Rothschild? A Rothschild az nem ennyire gazdag?

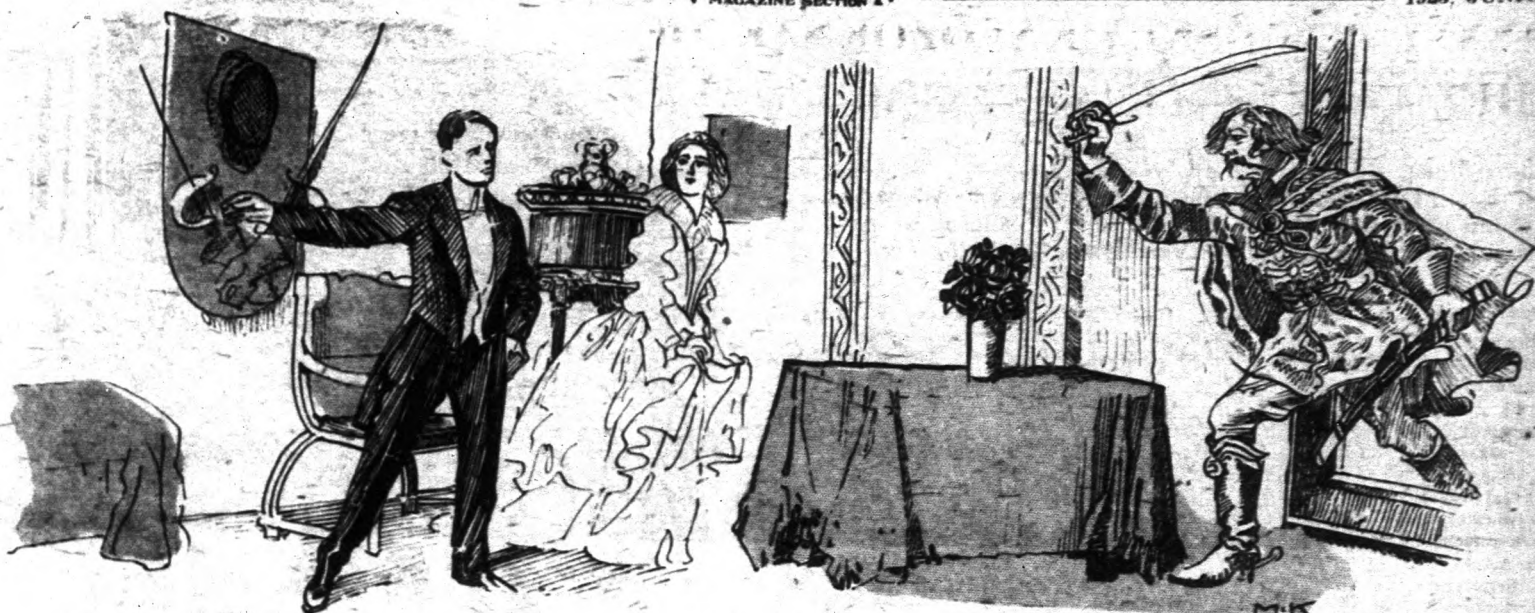
Ezeket a neveket szántsándékkal nem említettük az első listában, mert ezeknek a vagyonra nem individuális, hanem a család birtokában van. Rothschild például csak Angliában öt van és a család mindenfelé a világon el van terjedve. Arról, hogy N. N. Ritschild vagyonra: nem lehet szó. Csak a Rothschild vagyonról lehet szó. Amelyet minden egyes tag képvisel.

Ez a második lista pedig itt következik:

- A Rothschild család — 250,000,000—500,000,000 dollár.
- A Guggenheuser család — 200,000,000 dollár.
- A Vanderbilt család — 75,000,000—100,000,000 dollár.
- A Weyerheuser család — 100,000,000 — 300,000,000 dollár.
- Az Astor család — 100,000,000—700,000,000 dollár.
- A Mellon család — 75,000,000 dollár.
- A Mellon vagyonnak vagy két harmad része a mostani pénzügyminiszternek a magánvagyon.
- Az Astor családnál nem lehet hozzávetőleg se megállapítani a vagyon nagyságát.

Sir Bazil Zacharoff

AZ ÉJFÉLI PÁRBAJ

A "Vasárnap" számára írta: Paizs Ödön

AMIKOR először megpillantottam, megfogta a tekintetemet és azóta sem engedte el. — Pedig annak már jó ideje. Öt estendő voltam. Ott függött a szoba falán a szalonban. Régi kép volt már, nagyon régi. Es szegyelte magát, vagy csak rám haragudott. Folyton halványodott. Ha vándorok jöttek, jó anyám először hozzá kalauzolta őket.

Ez a leány — mert persze csak nő lehetett — volt a büszkesége. Régi, nagyon elavult kép már, mondogatták, nagy mester réneke, az idő megviselte, már csinálni kellett valamit, hogy színei tűzét visszakapja s világosan vilogjon. Ilyenkor úgy szegyenlettem magamat. Persze csak én tudom, csak én, hogy miért sápadt az a gyönyörű leány! Nem bírja ki a szorongást, el se szökhethet, odaragasztották a vászonra, hát csak sápad, fonyvad, egyszer aztán meghal, belevész a sötét háttérbe. Tudtam, hogy csak kerülni kellene egy kicsit és aztán rendbe jönne minden. Pihenés kellene neki, üdülés, mint a többi betegeknek. De ha egy napra is elszaladnék tőle, úgy érzem, én halnék meg, csunyán, hirtelen összecsenék. A bánat ölne meg.

En így lettem tíz estendő, tizenöt éves és még több és még sokkal több... A szemem már kinyitott, enni kezdtek a széklet. Megtudtam: az utcsarkon a lányokat várni jó, édes teher a női táskák, a női holmi és hozzájárni a kezekhez, puha kezekhez, jaj, de meleg, milyen forró, milyen kellemes... De ez sohasem tartott soká... A találkahelyet sokszor ott hagytam, a leányok üres volt nemcsak az utca, de tán az egész világ is, amikor utra ethaladt... En hazasöktek hozzá. Erős lázak fűtötték át a testemet, valami kéjes gyönyörrel naponta egymilliószor elképzeltem, hogy milyen jó volna a márvány karját megérinteni, de a kezem fél uton mindig megállt, visszariadt...

Pedig most már jóba voltunk egymással. Már azt is tudtam, miért haragudott eddig rám. Fialat voltam hozzá és azért vetett meg. Lassan hozzádöttem. Ő megmaradt olyan szépnek és fiatalnak, aminek először láttam. Már elmosolyodott is, amikor bajszkám büszkélkedni kezdett a szájam peremén. Mosolygott és aki mosolyog, az már szeret is egy kislát...

Nagy volt a homlok, széles. Az anyám azt mondta, hogy ez jellegzetes családi vonás. Az enyém már kicsit, összenyomott. Ennek is megvan a története. Nyakaskak voltak és törhetetlenek a férfiak, de a szívük lágy volt és édes, mint a méz. A nők mindig gyözedelmeskedtek rajtuk. És mindig több polgári leány vettek feleségül. A nemesi vér már majdnem kiszorult belőlük, a büszke homlokuk is becsúszott, összeropant. De a leányok mindig gögöcsök voltak, királynőnek teremtődtek. A szemük kék volt — mint az én hölgyemnek — a vörös tűz azonban átütődött rajtuk és csak magarsa néztek... És végül már hagyomány lett nálunk, hogy csak föléle mehetnek férjhez, csak az egzekbe pillanthatnak...

Az én hölgyemnek az volt a tragédiája, hogy halvány, pehelybajusz piszkoskodott az orra alatt. Alig észrevehető és ép ezért igéző, hódító. Az orrlyukai kitágultak, ha dühös volt, a vére volt ur föléte. Az érzékel paranoizáltak neki. Beleszeretett egy szegény legénybe. Mindenki összeszaladt, ez még nem történt meg. Házasság!... Nem, nem erről beszélni se lehet.

A leány nem szögt egy szót sem, csak a törét vette elő. Gyönyörű szerzem volt, a markolata arany, gyöngyökkel gyémántokkal telezsarva. Úgy látszik, a mérges szerzem is szerelmes belé, vagy csak belekábult az őrzítő fehérségbe... Amikor a penge élet a keblére tette, beleszaladt, beleszórt és azonnal megölté.

Megállították szépen, ahogy állt és aztán a képét — nehogy gyorsan elszaladjon az emléke — odaragasztották a falra. Es azóta ott van és azóta nem került le onnan. Megsíratták, megkönyezték egy kicsit és sohasem felejtették el. A férfiak csöndes bémulással néztek rá. Más megölni, kard-kard ellen még ment valahogy... De a saját életüket azevették, boldondultak minden percért, hiszen folyton a másmorj kergették... Más előtt soha, de maguknak néha megis

bevallották: ez a leány volt a legbátrabb, a legerősebb köztük.

Most már éjszaka jártam haza, pontban éjféli után. Sét szivarra is rágyújtottam olykor, szeszélyes, kémben uszó karikákat fujtam belőle, hogy jobban imponáljak neki... A hajamra is vigyáztam, hogy a közepem bukjon ketté, s ruhám is ragyogott... Ugy mentem be hozzá... Hidegen fogadták a köszönésem is, ezért aztán elszegyenlettem magam és besurrantam a hálószobámba.

Egyzer meglettem. Megunta már a keretben az ülést, leszállt a falról, beleült a karosszéke. Kényelmesen hátradől, a haja szinte belevesszett a sötét háttérbe, a szemöldöke koromárnyékkal szolgált, mintha a fehérséget kihalították volna a homályból... Fehér ruha... igen, nagyon halványon kipontozta a törékeny, hajló alakját... A cipője lakk: villogott, mintha élne.

— Megengedi, szép leányasszony, hogy megcsókoljam a kezét?

Vért, kalapácsolt a szívem, míg az ajkáról nagynehezen kicsusztak ezek a szavak.

Nem szögt egy szót sem, csak a fejét billentette meg egy kicsit. Olyan finoman, hogy látni nem lehetett, csak érezni. A keze fölegyenesedett — vékony, átlátszó ujjai vannak — és a másik szék felé tévedt.

Leültem.

Megint hallgatótt, csak beszédes szemével nézett rám: meséljek valamit!

— A nők... — mondtam és sirt a hangom.

Gyönyörű és gonosz, imádni való és szívtelen hölgyek kerültek sorra. A panaszoknak nem akart vége szakadni.

— A férfiak... — sugta szomoruan. Nem könnyezett, de az a pár betű úgy zokogott, hogy magam is legjobban szerettem volna ledölni a diványra és keseregni.

— Hát ő...? — kérdeztem. — Ép maga tudna sűrő dolgokat rólni... G... G...!!

Legyintett a kezével. Először fájdalmasan, de aztán fölkapta a fejét. A szeme kéjke egészen eltűnt, csak a fehérje világitott és hatalmas lángok, a grüület villámai csaptak ki belőle:

— Eh, ne beszéljünk róla!

Es egyszerre vöröben, pirosban, az öröm színében látam mindent. Nagy meleg áradt a szobában, a boldogság forralta a véretem... Föllelegzettem... Eddig lidérként sulyosodott rám a már régen elhalt szerető emléke, de most egyszerre eltűnt, könnyűnek, szabadnak éreztem a szívemet... Olyan könnyűnek, hogy föl is mertem kínálni neki magamat és biztos voltam, hogy elfogadja.

Odakaptam a kezéhez s forrón mondtam:

— Hát akkor!

Az ujjaim csak a hideg karosszéke szaladtak, a karját fölkapta. Le néztem, megvetően pillantott rám, olyan hidegen, hogy a vérem egyszerre lehült. Meg verevedtek a vonásai — mintha ő maga is megfagyott volna — és a keretbe távolodott... De most már nem tudtam, mit csináljak, elvesztettem a higgadságomat... Meg kell fognom, az enyémnek kell lennie, igen, igen... Es kitárt karokkal rohantam feléje.

A hátam mögött megesőrrént valami és mintha nehéz sugarak csúsznak le a padlóra. Hirtelen megfordultam... A cimereim állt ott hatalmas paizson... A kék égen, az arany csillagok között az egyik ósóm feje. A szemem nyitva, nevetve néztek bele a késő évszázadba, de a torka véres volt, lemetaszték a nyakát, a teste, tudj' isten, hol porlad. Véres húscafatok pirosoltak felém.

Es most a vér ömleni kezdett, a piros víz gyorsan zuhogott ki a nyakából, mintha a felfordított kánessó szája lenne... De a folyékony anyag nem esett szét, minden

csapp ragaszkodott a farsához. Most lábak látszanak már, ni, a teste is vér, a karjai most esnek ki... Ott állt a vörös vitéz... Főnyal a feje fölé és a sok cifrazag közül kihuzza a kardot... Örbe, magyar kard, az éle szinte sebz a levegőt... A vitéz szemei se

mosolyognak már, a vér, a harag árad onnan is... A hangja durva, korbácsoló:

— Szegyenlem magam, hogy az utódom ennyire tan nyult... Egy nő becsületét megvédeni, nekem kell visszajönni a multból.

Megadtam magamat a sorsomnak. A szentelenséget — ha sikerül — megbocsájtják a nők, sőt később még ékkel is felruházzák, maguk találják menteséget rá... De az ügyet lenség... egy félbemaradt kísérlet... Igazán megérdemlem még a halált is.

A vírvökardomat lekaptam a falról, megpöngtettem. Es mintha csuda történt volna, éle van, borotválcésre köszörülték ebben a pillanatyában.

Már támad is a vörös lovag. Megsuhintja a hatalmas kardját, a széles penge nagy léket vág a levegőben, fűlban a kis, vékony játékszeremre... Mélyen lehajlik, kardja élét már érzem is a husomban, de visszaptartam. Ijedten hátrálok egy lépést... A vörös lovag karja rögtön a levegőbe lendül... Egy kettő, három... zúgnak a csapások... Folyton csak hátra, mindig, mindig csak hátra, menekülök előre... Az asztal körül kerget már vagy tízszer, érzem, az erőm fogy, de a kardja nem merül ki, folyton csattog... Még csak pár perc és végem van.

Pár szál vörös róza az asztalon, szép, diszes vázában. Mindjárt kénél is vannak a virágok, legalább illatos levegőben lehelem ki a lelkemet... Ni... öröm dobant meg a szívemben... A vörös lovag éppen szembe van velem, csak az asztal választ el bennünket... En jobban győzöm a lábbal, jobban futok hátra, a lépései nehezek, súlyosak... Most... most, ha a kardom nekiszalad a virágoknak, eltörök, elpusztul a váza, de a pengém beleszalad az ellenfelem nyakába.

Csak egy pillanattig sajnáltam a rózsákat, aztán széles körben repült a kardom.

A váza ijedten sikoltott, az üveg cserepek, mint a víz szétfrecacacattek a szobában, a rózsák is elszaladtak... A kardom belefutott a vörös lovag nyakába és gyorsan átmeteszte a torkát... A véres test lezuhant, de a fej ott maradt, ott a levegőben és szobába nézett velem. Már mosolyog is, a szeme megint nevet, mint amikor a falról simogatta végig az alakomat... Meg bocsájtott, meg bocsájtott... Ni, most már megint ott van a kék éges paizson, az arany csillagok között.

A kardja is a feje fölött, ott csillog... Visszament a régi helyére.

Kétségbeesve rohantok a másik oldalra, ahol a véres test fekszik... A test, a vér eltűnt, virággá változott... Pár róza hever ott szerteszóra. (Vagy talán a szertört váza halottai azok?)

Gyorsan markolom össze a vérvirágokat, bocsánatkérem, engedtelek ábrázattal helyezem a megbántott hölgy arcába.

S most már megérthető, hogy miért szegyenlettem magamat, hogy miért sápadt az a gyönyörű leány az az régi elavult képen, pedig az életben ő volt a legbátrabb, a legerősebb.

KÖNNYŰ NEHÉZ A Szomorú dolog tud egy hajó csempészni rabolnák, A MICTA Szabará Egyesült Állam... elmezővé lett a tor... e, mindkét oceánna... akoriak a banditame... ban haladhat minde... gárat szállít, nem h... a tengeri kalózok... de jaj annak a... mely whiskeyt igyek... tokra csempészni. A... ltan alhatna tán az... ós fináncoktól, de... tól rettegni kell... Rettegett a minap a... jó legénysége is. Ha... a gázmotorja. Ne... rovery Islandtól... rájuk egy csendes öb... csempészek, akik átv... whiskeyt és továbbit... artokra. Kettőn ültek a Vic... mint a fűhomályba... minte álomba ringatta... ngu csalogása. Ne... hogy egy hosszukás... rájuk egy-két másod... Victoria mellett ter... grott át a gyors mot... hátsó kabinjába... volvert tartott lövére... "Fel a kezekkel" par... mes hajósrá. A canadaiak nagyot... meskedtek. Egyebet... A másik férfi a circ... simult a motorcs... őtt ő is és nyugt... szafogott a Victo... rományának, sok szá... da jó whiskeynek... hűskeynek, átrakas... Amidőn szépen... slyét cserélt a... ok drága ital, két kalóz meg... csot... irán... amerikai partok irányá... Amikor ez a tengeri... partmenti Victoria vá... vitoriai kikötőben horg... alajdonosai megborzadt... nek abba a tudatba, meszesitalcsempésző ha... andóan ki vannak te... tőséggel számolni kell... tartozik az a csempész... Az utóbbi időben az... tenger banditái vakmerő... és olyan kegyetlen... dolgukat, hogy a "be... whiskey csempésznek, a... adai törvényeket eg... nem sérti, életét kell ko... nia a megélhetésért. Cs... felelemmel, aggodással... rább a foglalkozásukat... tük felfegyverzett ha... felfegyverzett hajók his... szállítani a skót whis... amerikai csempészek... Kénytelenek a találkahel... ton változtatni, mert a... les halózok hamarosan... ják, hogy hol is adja... csempészárut. Bizony, a... csempészet ma már ig... kátatos üzlet. A canadai whiskeysek... véres történeteket beszé... georgiai ébőlben, közelebben lejárzó kal... dásokról. A legborzalmasabb sz... a Daisy nevű szeszhajón... amelynek legénységéből... lemezáróitak és a t... dobtak a kalózok. A Daisy Vancouverbo... el olyan nagy whis... mányal, amely az E... Államokban manapság... dollárnál is nagyobb... képviselet. Indulásáról tu... szeretnek a Puret So

KÖNNYŰ A WHISKEY KALÓZOKNAK, DE NEHÉZ A "BECSÜLETES" CSEMPÉSZNEK

Szomorú dolog az, szomjazó testvérek, amidőn az ember nem tud egy hajórakomány whiskeyt az Egyesült Államokba csempészni Canadából, anélkül, hogy a kalózok ki ne rabolnák, meg ne ölnék. Veszélyben a csempészek.

A MICTA Szaharává változtatva az Egyesült Államokat és igen jövedelmezővé lett a torokszárazság enyhítése, mindkét oceán partvidéki vizein rakoriak a banditamerényletek. Biztonságban haladhat minden hajó, amely nem jár utat szállít, nem háborgatják a pirátok a tengeri kalózok, a tengeri banditák, de jaj annak a tengeri járműnek, mely whiskeyt igyekszik az amerikai partokra csempészni. A legénysége nyúlhat alhatna tán az amerikai prohibíciós fináncoktól, de a tengeri banditától rettegniük kell.

Rettegtek a minap a Victoria csempésző legénysége is. Hangosan járt, köhögött a gázmotorja. Nem messze volt már a Recovery Islandtól. Ezen a szigeten várják egy csendes öbölben az amerikai csempészek, akik átveszik a sok jó whiskeyt és továbbítják az amerikai partokra.

Ketten ültek a Victoria kabinjában, amint a felhőmályban szelte a vizet. Sainte álomba ringatta őket a motor egyhangú csogolása. Nem vették észre, hogy egy hosszukás, sötét árnyék tart feljükk. Egy-két másodperc és az árnyék a Victoria mellett termett. Egy férfi ugrott át a gyors motorcsónakra a cirkáló hátsó kabinjába. Mindkét kezében revolvert tartott lövésre készen.

"Fel a kezekkel!" parancsolt rá a két elmos hajósra.

A canadiak nagyot néztek, de engedelmességek. Egyebet nem tehettek.

A másik férfi a cirkáló oldalán simult a motorcsónakkal, sőt ő is és nyugodtan csatlakozott a Victoria kormányának, sok száz jó whiskeynek, skót whiskeynek, átrakására. Amidőn szépen helyet cserélt a két kalóz.

visszaugrott a megerthelt motorcsónakra és gyors iramban elsiklott az amerikai partok irányában.

Amikor ez a tengeri utonállás történt a partmenti Victoria város közelében, a victoriái kikötőben horgonyzó szeszahajók tulajdonosai megborodtak, de beletörődtek abba a tudatba, hogy a canadiai szeszitalcsempésző hajók ilyesminek állandóan ki vannak téve. Az ilyen esetekkel számolni kell, hozzá tartozik az a csempészülethez.

Az utóbbi időben azonban a tenger banditái vakmerőkké lettek és olyan kegyetlenül végzik a dolgukat, hogy a "becsületes" whiskey csempészek, aki a canadiai törvényeket egyáltalán nem sérti, életét kell kockáztatnia a megélhetésért. Csoda-e ha félelemmel, aggodással űzik tovább a foglalkozásukat. Kénytelenek felfegyverzett hajóval s felfegyverzett hajók kíséretében szállítani a skót whiskeyt az amerikai csempészek részére. Kénytelenek a találkahelyet folyton változtatni, mert a szemfüles kalózok hamarosan kitalálják, hogy hol is adják át a csempészárut. Bizony, a whiskey csempészet ma már igen kockázatos üzlet.

A canadiai whiskeysek rémes, véres történeteket beszélnek el a georgiai öbölben, Victoria közelében lejátszódó kalóztámadásokról.

A legborzalmasabb szerintük a Daisy nevű szeszahajó történet, amelynek legénységéből hármat lemészároltak és a tengerbe dobták a kalózok.

A Daisy Vancouverből indult el olyan nagy whiskeyszállítmánnal, amely az Egyesült Államokban manapság 200,000 dollárnál is nagyobb értéket képvisel. Indulásáról tudomást szereztek a Puget Soundban

tanyázó whiskeycsempészek, akik kalózkodástól se riadnak vissza. Négyen elindultak gyorscsónakon, hogy utják eljék. A Georgia öbölben megtalálták a Daisyt és fináncgyenruhában felmászta a fedélzetére.

Előre megkötött egyezség szerint a Daisy néhány áruló legénye csatlakozott hozzájuk, de a kapitány és a megmaradt legénysége nem volt hajlandó a whiskeyszállítmányt egykönnyen átadni.

Olyan harc keletkezett a hajón, ami nem sok fordult elő Captain Kidd, a kalózkirály életében sem. Kézitusát vették a kalózok és a hűséges tengerészek.

Számosat megölték a kalózok, a többi aztán megadta magát.

A hajó a véres és ugyancsak kimerült banditák kezébe került. A Daisy kapitányát áthelyezték gyorscsónakra. Az volt a tervük, hogy lakatlan szigetre viszik és visszatérnek. Hogy mi történt velük, azt nem tudja senki. A Daisy kapitánya különös módon visszakerült San Franciscoba, de a kalózok hollétééről nem tudtak értesülni kétségbeesett feleségeik.

Halottnak hiszi mindenki az eltűnt kalózbándát. Eltűnésük, haláluk a whiskeycsempészet történetének egyik rejtélye marad tán örökre.

Étűnt a Daisy is. Azok a san franciscóiak, akik érdekelve voltak anyagilag a Daisy whiskeyszállítmányában, azt mondják, hogy a sok jó whiskeyt elásták valahol Vashon szigetén a Daisyn történt véres tusa után. Hogy megtalálták-e azóta a whiskeyt, az is a kalózok titka.

Az utóbbi időben nők is felesaptak whiskeykalóznak.

Az rég ismert dolog, hogy British Columbiából az amerikai partokra szállított whiskey nagyrészt nők vették át a csempészték be az amerikai városokba, de hogy kalóznak csaptak fel nők, az újabb dolog. Minek fizessenek magas árakat a canadiai whiskeyseknek, amikor ingyen is hozzájuthatnak. Csak egy kis fegyver, muníció, no meg bátorság kell hozzá.

Egy canadiai whiskeyshajó nyílegyenesen haladt a minap este a Georgia öbölben. Egyszer csak női hangokat hallott a kormányos. Azt hitte, hogy hallucinál, de a következő pillanatban gyorscsónak siklott a hajója oldalához. Nő állott a kormányrudjánál. Megállást parancsolt a canadiai hajónak és meg se várva a megállást, átugrott a fedélzetre. Jól elesett volna, ha az udvarias kormányos

meg nem kapja a karját. Amint a jóképű leányt támogatta, észrevette, hogy a csónakból két férfi mászik utána a hajóra. Revolvert szegtek a gépmesterre meg a kormányosra a szótán hozzáfogtak a whiskeyszállítmány átrakásához. A kapitány fegyveréhez akart nyulni, de azt találta, hogy az már a leány kezében van. A leányzó szigorúan a szemébe nézett és a revolvért a melléne szegve parancsolt rá, hogy meg ne mozduljon.

Amidőn megrakták a gyorscsónakot whiskeyvel, visszatértek rá a kalózok. Vezetőjük, a szép leány, csókot dobott a kapitánynak. "Good night!" kiáltotta neki a tovasikló csónakból, amely csakhamar eltűnt a sötétben.

Talán a kalózok támadásai nem oly gyakoriak, mint a csempészek mondják, hogy whiskeyjüket nagyobb áron adhasák. Ha jobb árak kipróbálása végett nem akarják a megrendelt whiskeyt szállítani, avval állanak elő, hogy kalózok támadták meg hajójukat és elrabolták a whiskeyt.

Bárhogyan álljon is a dolog, a whiskeycsempészek ma már nem mennek védtelenül a tengerre: Hajójuk fel van szerelve revolverekkel, lefűrészelt csövű puskákkal. Egy vagy két ember nem is mer többé kalózkodásra vállalkozni. A csempészek nem vesznek csesznet, védik magukat, mert bizony se a canadiai, se

az amerikai hatóságok nem nyújtanak nekik védelmet.

Nincs még betyárbecsület se.

A canadiai "exporterek" és az amerikai csempészek egymáshoz se őszinték. Példa erre a Georgia canadiai hajó esete. Ez a hajó a minap nagy whiskeykészlettel indult piacra és találkozott egy amerikai csempészrel, aki megvásárolta a whiskeyt, átrakta hajójára és átadta a kikötött árat, 6,000 dollárt.

A Georgia kapitánya és legénysége a jó üzletnek megörülve, áthívták az amerikai csempészeket kabinjukba tege. A meghívást elfogadták az amerikaiak. Amint iszogatták a jó rumos teát, az amerikaiak egyike revolvért rántott, sarokba szorította a Georgia személyzetét, a kapitánnyal visszaadta a 6,000 dollárt s azután társaival együtt visszatért gézesónakjára, amely elrobogott velük, mielőtt a canadiak magukhoz tértek meglepetésükből.

A canadiak nem vétnek hazájuk törvényei ellen, amikor whiskey-exportálással foglalkoznak. Gondjuk van arra, hogy műveleteiknek törvényes színezetet adjanak. A törvény bizony a legkisebb gondjuk. Az amerikai csempészek, akik kénytelenek az amerikai törvényeket kijátszani, sütyülnek egyébként is a canadiai törvényekre. Nemrég egy amerikai csempészahajó nyakas legénysége nem akarta elismerni a canadiai törvényt, amíg a canadiai hatóságok hűvöse nem tették a társaságot.

Ez az amerikai hajó sok bajt okozott egyideig a canadiai hatóságoknak. Nem szerezte ugyanis a whiskeyt "becsületes" canadiai csempésztől, hanem kikötött valamelyik városban és maga szerezte be a whiskeyt egyenesen a gyárból, anélkül azonban, hogy kiviteli engedélyt váltott volna. Az amerikai prohibíciós törvényeket persze nehéz kijátszani. De kijátszák. A Canadából törvényesen kivitt whiskey olyan gyönyörűen betalál Seattlebe és a többi partmenti városba, mint a kívánat. A hajó canadiai utelvele nem szól kikötőre, abba megy be a canadiai hajó, amelylykbe akar. A csempészek aztán maguk gondoskodnak arról, hogy whiskeyszállítmányuk amerikai párműre vagy partra kerüljön, mielőtt a szemfüles prohibíciós ügynökök megvizsgálják a canadiai hajó szállítmányát.

atást, szol-
volna em-
meg azt a
nő megte-
a nő tehet

szra kárhoz-
zágra nézve

első tizenkét
olyan, hogy
ok... kell
a... entum,
er, na velük
l megszakad
az ország?
oltuk, ha azt

ok igazolják,
gban a fino-
ektuális erős-
a nagyszerű
zó szívek ki-
z az elem, a
gnak az igazi
pezi és egye-
azt fentart-
ziti lába alól

g nagyon ne-
merikai jelen-
graszoló. A
zágban szinte
zamban puszk-
a kultúrák
olói, fentartói

ó Rém, a vá-
nasan lecsapó
k.
ás önhatalmu-
s a fajjal egy-
nők csinálják.
virága kiháló-
kos lesz. Az
a nők — és
ítik elő.

az mondani,
ég helyettük
a fordítottja
mely azt a bi-
ort megindita-
j sort, utódor-
yre lefelé fog
főfelé. Az
ábbak és sat-
főfelé törek-
söse fognak
alni, mint ami-
r fönt vannak

an embertipu-
mint ez a ti-
g összehatára
az összehatók
ozták ezt a ti-
ezek az erők
ovább. Nagyon
ak ez a szeren-
og ismét bekö-
gy azok, akik
mészetes képes-
arra a polcra,
ikor fognak oda

NE JÁTSZ A KUTYÁVAL

KARHANY olyan anya akadt, aki így szól a nyugdíjkoros emberekhez:
Ha nem tudsz mit csinálni, menj a Bodrihez és játszd vele!
Az anya alkalmassát soha nem hallotta a taenia echinococcus. Mert ha hallotta volna, a minden kincsért nem tanáskodna gyermekének azt, hogy menj a kutyáival játszani.
Ha a taenia echinococcus — golyók férgek — körülbelül három-három méter hosszúságú állatok. A fején koronán alakban végtelenül nagy horgoskak vannak. Körülbelül öteven darab. Ezekkel a horgosakkal kapaszkodik bele a gyomrába, a májba, vagy abba a testrészebe, ahova eljutott. Leggyakrabban a kutyá belsejében él. Minden ilyen kis féregnek 800-1000 tojása van.

Mindenki ismeri a kutyáknak azt a szokását, hogy beszélgőlegül az emberekhez és magyaráz a kedvet. Akik nagyon szeretnek, annak a kutyá arcában is fénylik és világít az arca. A gyermekek kedvelik a kutyákat és a kutyák is kedvelik az embereket. A kutyák a házban lakó állatok az az emberre, hogy a taenia echinococcus tojásokat az ember arcára, vagy ajkára kerülnek. Innen már könnyen megy a gyomor. Ahogy ilyen tojások az ember gyomrába kerülnek, a gyomornedv nyomban feloldja a tojásokat és így a kutyák belsejébe a férgek, az embrió elvándorol a tüdőbe, az agyfelé, de főképpen a májba, amely mindössze néhány centiméterre van a gyomortól.

Amikor jól elhelyezkedett, elkezdi néni. Két hónap alatt megfertőzött a tojásokat. Öt hónap alatt már akkora vízdaganat keletkezett, mint egy szőlőszem, de még nem az utolsó állomása. Néni, a kutyák belsejében a nagy daganatban a tiszta pataki forrásvízzel mosott folyadék van.

Ha ezt a daganatot közelről megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy a

DÓCZY JÓZSEF

- 1. Magyar a hazugság... 50c
- 2. Baka újság... 50c
- 3. Dombon van a baka... 50c
- 4. Dombon van a baka... 50c
- 5. Szerecsen... 50c
- 6. A kanyargó... 50c
- 7. Légy az erdőben... 50c
- 8. Nem sokáig... 50c
- 9. Két gyónal... 50c
- 10. Két gyónal... 50c
- 11. Két gyónal... 50c
- 12. Két gyónal... 50c

Bárd Ferenc és Fia
KEREKES BROS.
208 EAST 86th STREET,
NEW YORK CITY

ÖREG EMBER, NEM VÉN EMBÉR

ÖREG EMBEREKNEL sűrűn fordul elő, hogy nem tudnak nem tudnak jól léleketet venni. Különösen akkor érzik ezt a hátrányt, amikor lépésnek mennek fel-le, vagy ha sietnek.
— Hja, az öregség, — szokták mondogatni, — az elfallás ilyenkor mindig jelentkezi szokott, ezen már nem lehet segíteni...

karunkat nem gyakoroljuk a mozgásban, az bizony elcsúsztat. Eppen így van a tüdővel is. Igaz, hogy állandóan veszünk léleketet. Hiszen ha csak néhány percet megszünne a tüdő működni, megfulladnánk. Csakhogy ez nem olyan lélekzés, amely a tüdő számára "egzercizást" jelentene.

Az öreg ember tüdeje már nem olyan friss és rugalmas, mint a fiataloké. Eppen ezért, ha mély lélekzetekkel nem frissítjük fel, akkor nem képes többé rendszeresen dolgozni.

megtartott lélekzetvétel-gyakorlatok után a tüdő csakhamar erősebb "munkára" serkentődik és erősebb munka elvégzésére lesz képes.

Az "elfalló" öregeknek tehát nem kell abba belenyugodniok, hogy ez már így lesz a sűrű. Egyáltalán nem. Ha hozzátört orvoshoz mennek a ennek útmutatása szerint élnek, bizonyos, hogy tüdejük ismét rendbejön s nem kell unostaltan a fulladástól tartaniok.

Az öreg emberek legnagyobb baja a beletűródés. Ha minden öreg tiltakozna a vénség ellen, úgy sok kellemetlen érzéstől szabadulna meg.

A BÁTOR NŐ KALANDJAI

BÁTOR KUTATÓ akadt elég és most is nem egy járja a Földet. Az itt élő emberek csak a XVIII. század végén vették fel az iszlam vallást. Most törzsfőnökök uralma alatt élnek. Természetesen, nem jelenhettem meg közöttük mint európai nő, hiszen akkor nyomban eltek volna láb alól. Befestettem a haromat és az areomat barnára, hogy a bensülött nőkhöz hasonlítsak. A bensülött nők ruháit vettem magamra és mint Kemal Fahny ottfendi nővére mutatkoztam be az emirnél. Az emir nagyon barátságosan fogadott, sőt azt is megengedte, hogy háremének hölgyeivel érintkezhessem.

nyugati partján lévő török vilájetbe. Az itt élő emberek csak a XVIII. század végén vették fel az iszlam vallást. Most törzsfőnökök uralma alatt élnek. Természetesen, nem jelenhettem meg közöttük mint európai nő, hiszen akkor nyomban eltek volna láb alól. Befestettem a haromat és az areomat barnára, hogy a bensülött nőkhöz hasonlítsak. A bensülött nők ruháit vettem magamra és mint Kemal Fahny ottfendi nővére mutatkoztam be az emirnél. Az emir nagyon barátságosan fogadott, sőt azt is megengedte, hogy háremének hölgyeivel érintkezhessem.

— Ez igen nagy kegy volt, mert Asirban a nők rendkívül elzárt életet élnek. Még a rokonok sem látogathatják meg a hárem gyöngyét.

— Ez igen nagy kegy volt, mert Asirban a nők rendkívül elzárt életet élnek. Még a rokonok sem látogathatják meg a hárem gyöngyét.

A háremben — folytatta elbeszélését Rosita Forbes — rendkívül szívteljesen fogadtak. Tízteletemre ruggolt ottak, amely nyolc óra hosszáig tartott. Mindenki a kezével evett. A felszolgált ételek számomra majdnem élvezhetetlenek voltak. Mindentől kótyvalékot tettem elém és én kénytelen kelletem jó arccal ettem belőlük. Vegül olyan italt italtak, amely a nőket rendkívül felizgatja. Az izgalom után hágyadtság fogott el valamennyiünket és azután határtalan nagy álomosság vett erőt rajtunk, amelynek nem tudtunk ellenállni.

Rosita Forbes most könyvet ír tapasztalatairól. A könyv nemcsak a megfogottakat, hanem a hárem életét is megmutatja.

— Csak a kés segít! — mondja ki a szentenciát. Valóban a hatalmas, vízdaganatot csak operációval lehet eltávolítani. Ha el nem távolítják, halált okoz.

— Ez a betegség rendkívül sűrűn fordul elő olyan helyeken, ahol az emberek kutyákkal élnek együtt. Eppen azért nem lehet eléggé nyugodtan ismét apró daganatok keletkeztek, a fal apró "pattanásokkal" van tele. Ezek a "pattanások" a fiatal férgeknek a feje. Ezek a "pattanások" belehullanak a folyadékba s aztán leszállanak a folyadék aljára, ahol fehérgömbök szerinti valami kerül el. Egy köbcentiméter ilyen homokban körülbelül négyszázszor százötven darab van, amelyek mind arra várnak, hogy kifejlődzenek.

Ez a nagy daganat természetesen erősen kellemetlenkedik a többi testrészeknek. Nyomja, szorítja őket, nem engedi őket funkcionálni. Mindennek hatásait az ember alaposan megérzi.

— Valami nagy hajam lehet — mondja az illető, — de hogy mi ez, nem tudom. Orvoshoz siet, az orvos kitapogtatja azt a testrészt, ahol fájdalmat érez s ha jó orvos, nyomban tisztában van a rosszullét okával.

ÖRÖM

ha az államok hírt hallanak amerikai rokonaitól, de KÉTSZERES ÖRÖM ha az amerikai rokonok pénzsegítségét is küldenek.

AMERICAN UNION BANK
Németh János, elnök.
Fűzőlet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában.
Fiók: 1597 Second Avenue, Corner 3rd Street, NEW YORK.

AKROS és hírnököt meggyőző...
UJ MAGYAR GYÓGYSZERTÁR.
Tudományra hivatkozva, hogy ez a tisztelet magyarság kedvesség minden igényemet megfelelő gyógyszerrel kielégíthet. Ha az egészségem a legvalószínűbb káros állapotban van, meggyőzően tudom, hogy a legújabb gyógyszerek segítségével, így azonnal meggyógyulok. Kérem, hogy a legújabb gyógyszereket is meggyőzően meggyőzzék, hogy a legújabb gyógyszereket is meggyőzően meggyőzzék, hogy a legújabb gyógyszereket is meggyőzően meggyőzzék.

Californian Sultana
Mazzola Szőlő
25 fontos lidákban, el-szere... \$3.50
25 fontos lidákban, más-szere... \$3.00
A pénz előleges beküldése mellett bárhol szállítunk.
Papp Grocery Co.
786 WASHINGTON STREET
AKRON, OHIO.
Telefon Bell: Portage 2982.

KÜZDELEM A RÁK ELLEN

A RAKBETEGESÉG még ma is a nagy rejtelmek közé tartozik. Az egészséges húszevvelben egyszerre csak idegen sejtek kezdenek fejlődni, ezek szaporodnak és az egészséges szövetet elpusztítják. Mégvan a rákdaganat!

Mi idezi elő, hogyan keletkezett, erre eddig pontos választ adni nem tudtak. Minthogy nem voltak képesek az eredetét felderíteni, a gyógyítása sem sikerülhetett. A kiperálással némelykor megszüntették ugyan a bajt, de nem egy esetben megtörtént, hogy a műtét után ismét kiújult a rák ugyanazon a helyen, vagy pedig a test egy másik részén. Gyakran pedig a test oly részén keletkezik, ahova az orvos késs el nem érhet.

Emberbarátok millióit és millióit adományoztak a rákbetegség elleni küzdelemre. A világ minden részében elszántlelkű tudósok hajlandók e baj felé és igyekeznek titkát megfejteni. Legújában egy francia orvos állott elő azzal, hogy neki sikerült a titkáról a fényt fellebbenteni. Megant a neve ennek az orvos-tudósának, aki a francia egészségügyi miniszteriumhoz intézett beadványában azt állítja, hogy a rák betététől a bacillusok idézik elő.

— Ezek a bacillusok — mondja többek között — az étellel a gyomorba kerülnek, de gyakran itallal is eljuthatnak oda. Ha a gyomor falán ártatlanok, akkor a bacillusok keresztáthalhatnak rajta anélkül, hogy ártásnak. Ha azonban valamilyen sebzés érkezik, nyomban elhelyezkednek benne, szaporodni kezdenek és rákbetegséggel állnak szembe. A rák tehát éppen oly fertőző betegség, mint annyi másféle is.

Dr. Degraisnak az a nézete, hogy a rák fertőző voltával minél szélesebb körben meg kell a közvéleményt ismertetni. Amint tudják, hogy a vérben, vagy a diffúzium ragályos, éppen úgy köztudottá kell válni annak is, hogy a rák is az a nemkívánatos betegség, amelytől mindenki meg kell óvnia magát. El kell terjesztenünk azt a felfogást is, hogy ha a rák korai stádiumában kiperálják, akkor az ember gyökeresen megszabadulhat tőle.

Néhány angol városnak ilyen módon sikerült a rák elleni sikeres küzdelemet folytatnia. Ezekben a városokban nagy adót szedtek ez a betegség. Ezzel a móddal azonban sikerült a rák halálraadás arányát alaposan csökkenteni.

Még azt is fontosnak tartja a francia orvos, hogy a kuruzslók megkeresését tegyék lehetetlenné. Minthogy a rákot gyógyíthatatlan betegségeknek hitték, a kuruzslók természetesen rájajavították magukat és csakhatatlan gyógyszereket ajánlottak vele szemben. Ezzel csak elhárították a beteget, ezek nem mennek idején orvoshoz, a mikor végül állítják, hogy a kuruzslós semmit sem ér, már késő. Jó esélyekkel bíznak a rákkal szemben a rádium is. Erről dr. Degrais számol be.

— Több olyan esetről van tudomásom, — mondotta — amely világosan bizonyítja, hogy rádiummal oly rákbetegséget is meg lehet gyógyítani, amelyet operálni nem lehetett. Ezek az esetek 1910-ben nyulnak vissza. Ebben az évben vették a rákbetegségen szenvedőket rádiumkezelés alá, a rádium besugárzására a rákos daganatok elűntek, azóta, tehát 13 évtized óta egyáltalán nem jelentettek.

Ez az orvos is nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a rádiumkezelés csak akkor eredményes, ha a rák korai stádiumában ismerik fel. Ha tehát valakinek gyanúja van arra vonatkozólag, hogy ilyen betegségben szenved, nyomban menjen orvoshoz, vizsgáltsa meg magát s az orvos utasítása szerint járjon el.

YALALMANYOK PATENTIROZÁSÁRT...
POLACHEK ZOLTAN
820 Fifth Avenue, New York.
INGYEN KÖNYV.

A pillanat

Menj, siess! A pillanat:
illó olaj — elszalad
s kialszik a tűz.

Józan észre mit se adj!
Csak előre, csak szaladj,
hogyha vágyad üz!

Evezredek tűnek el,
de holtodig énekel
némely pillanat:

Reádontja illatát,
bölcőd lesz és paripád,
ringat s elragad.

Van hazug és van igaz;
jól vigyázz, hogy melyik az,
amely a tiéd!

S ha fölkapta lelkedet,
hagyd, hogy szálljon el veled —
Szállni, ő, be szép!...

Hegyre viszen?... Mélybe ránt?...
Csak előre, sose bánd,
ha a vágyad üz...

Menj, siess! A pillanat
illó olaj, elszalad
s kialszik a tűz!

SOMLYÓ ZOLTÁN.

Mühlbeck